

AASAASKA HIDAHAYO

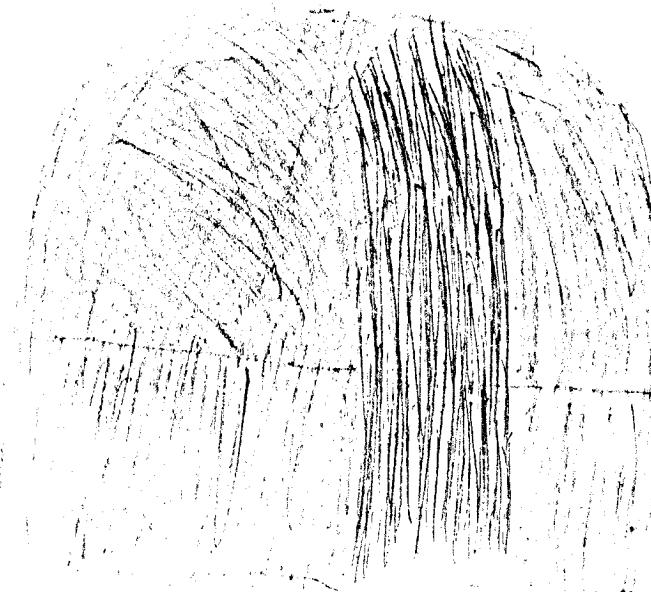
DHAQANKA

FARSAMADA AQALKA, Y'EELKA
IYO HUBKA

WAXAA QORRAY JAALE CABDI
MIRRE CALI

28/2/1976

FARSAMADA AALKAA

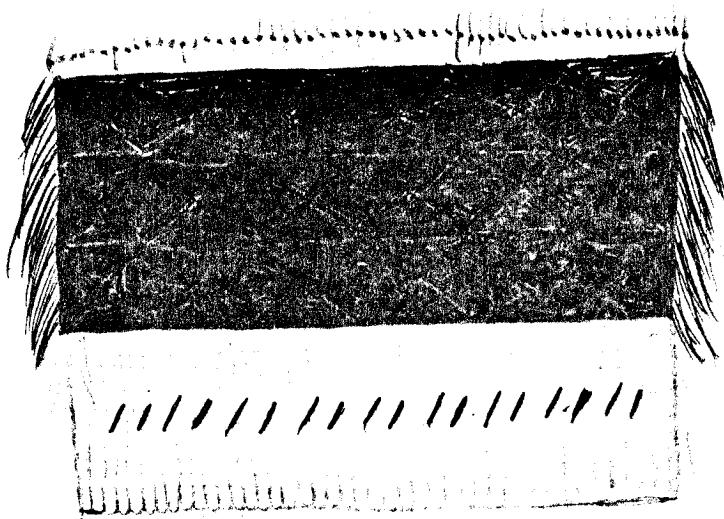
MAXAA LAGA SAMEEYAA ?

SIDEE LOO SAMEEYAA ?

YAA SAMEEYA ?

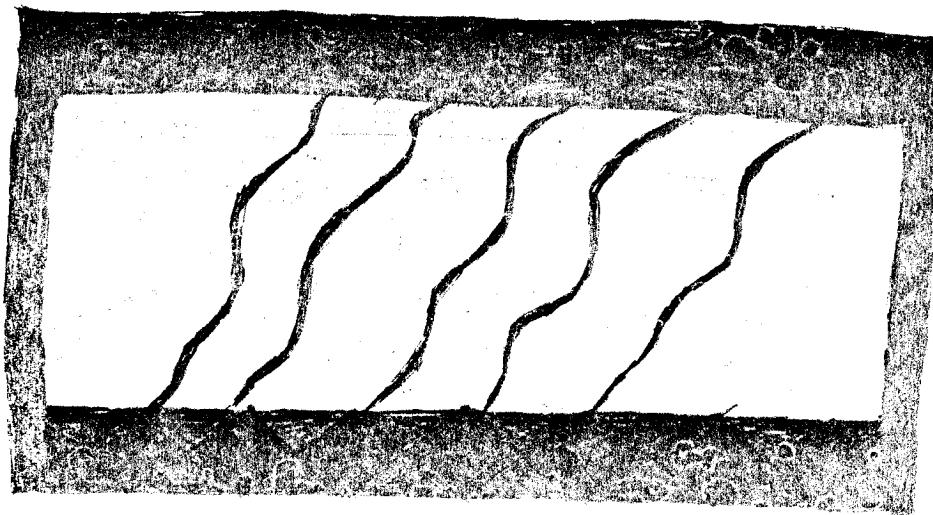
INTEE KA KOOBANYAHAY ?

FARSAMADA AQALKA

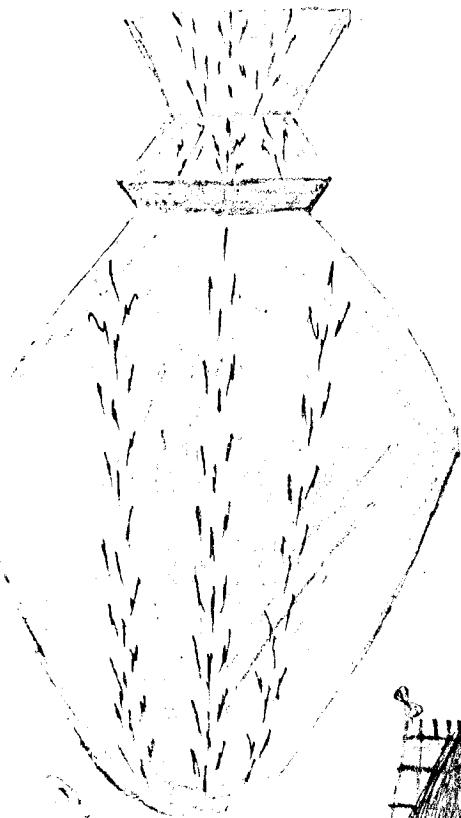
HARAR

ISKU-JOOG

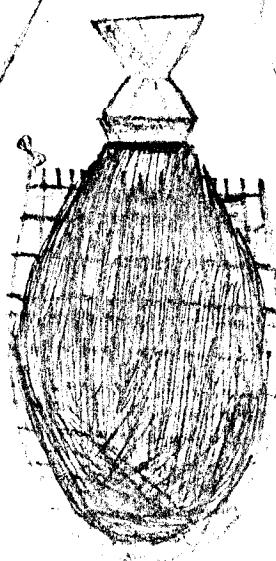

DERMO

FARSAMADA AQALKA

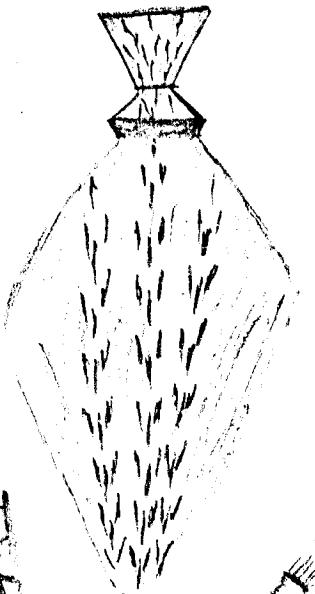

DHOON-HORAAD.

UBBO.

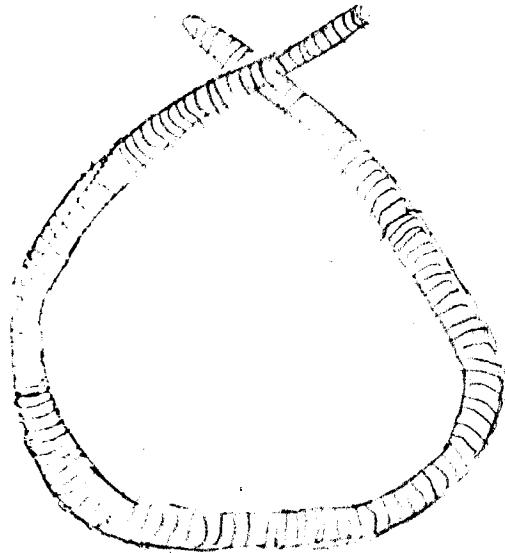
BAYD.

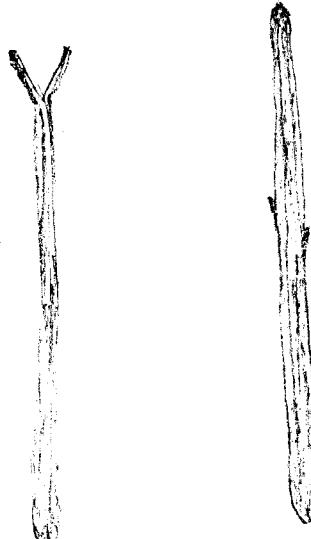
HAAN-CAAN-
NOOD.

CAYN.

FARSAMADA AALKA

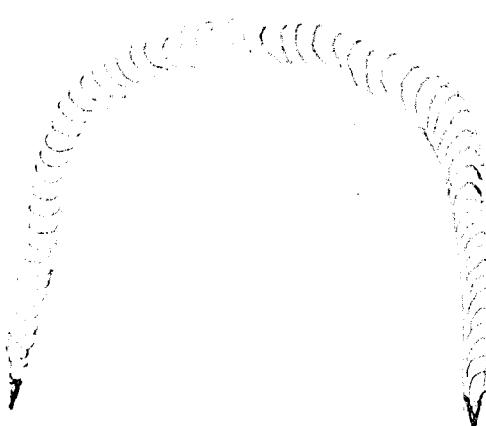

LOOL

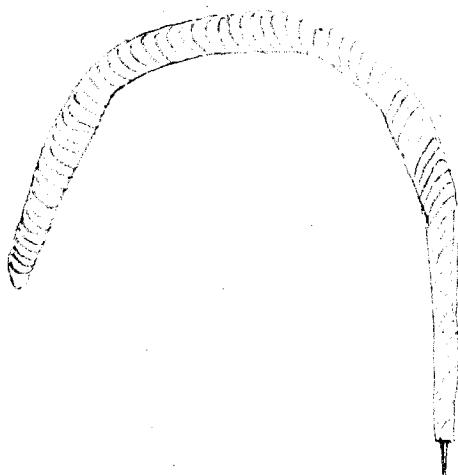

KABAAL

UDUB

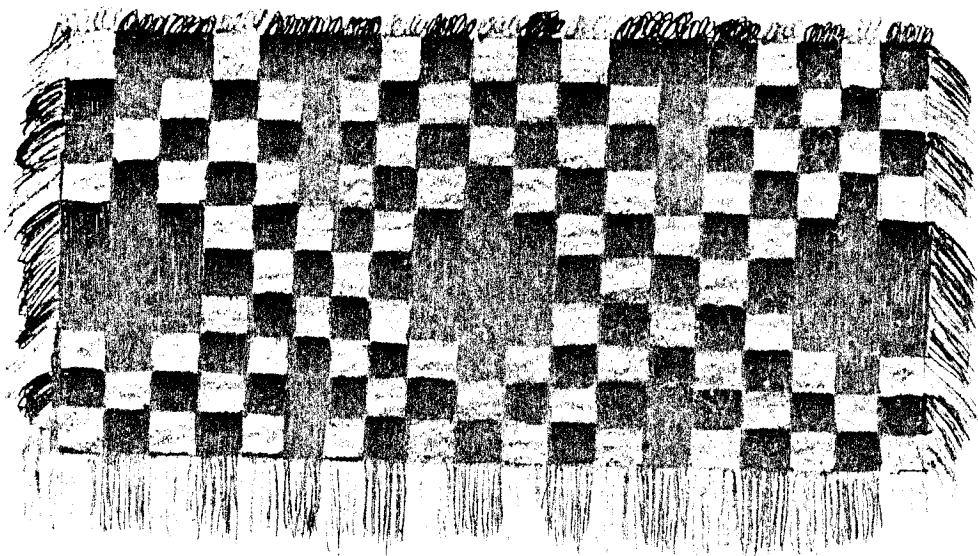

DHIG HOOSE

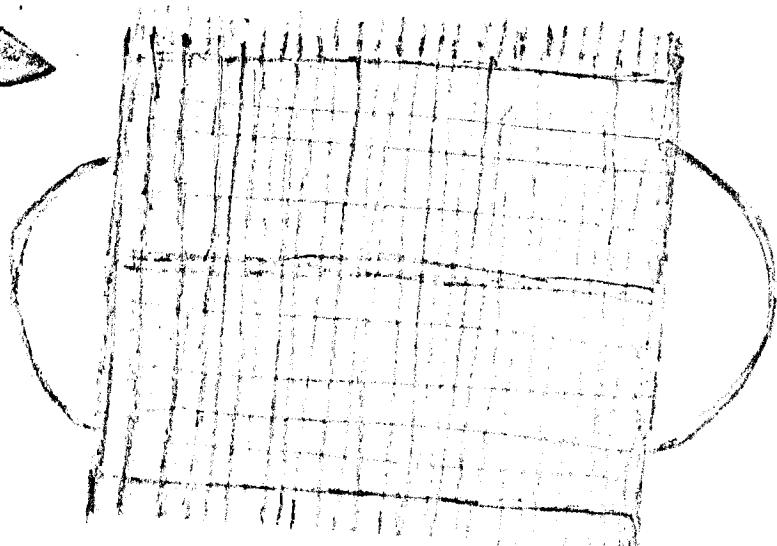
DHIG SARE

FARSAMADA AGALKA

HOHOB

DIGA-XAAR

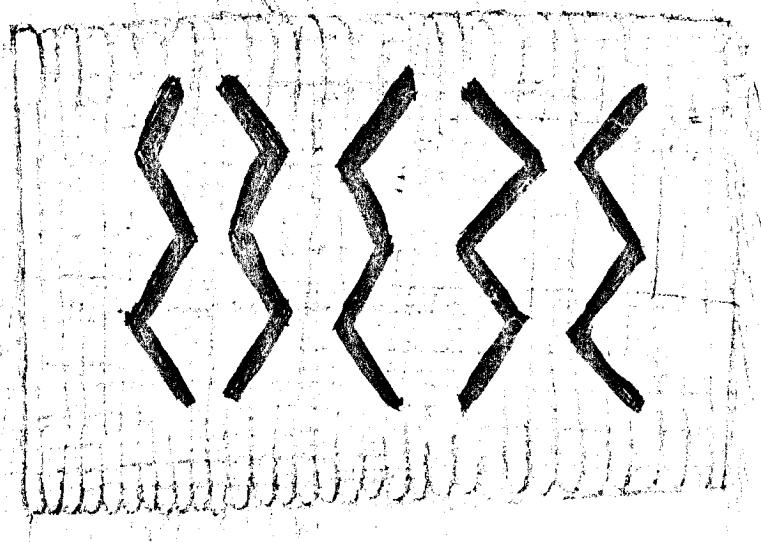

DIGA-GURE

FARSAMADA - AALKAN

GUDIN-PEER

HARAR GO' GOL

GARMA-QAATE

BUDH

BUDH

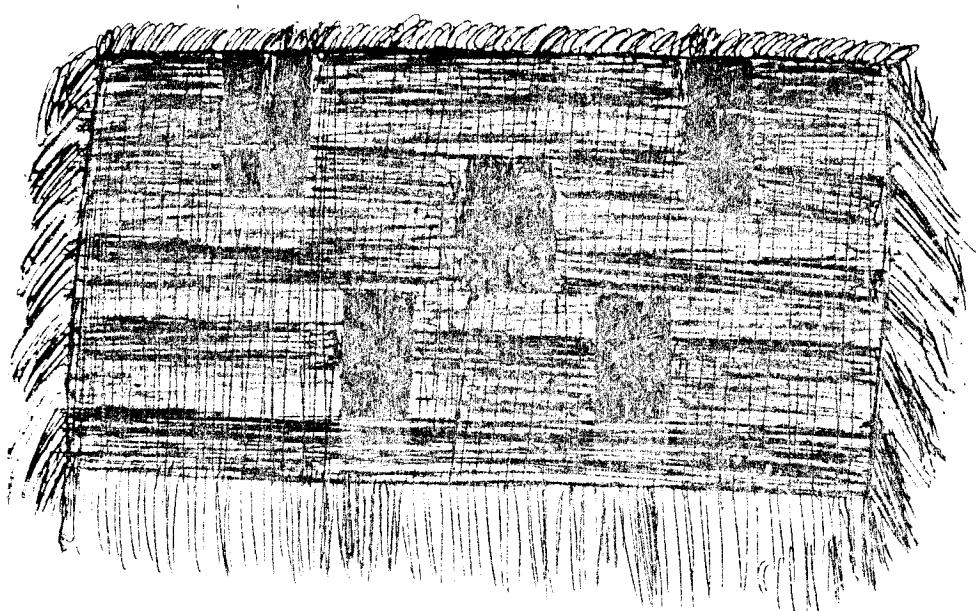
FARSAMADA AALKALA

QABAAL

HADARAN

GEN DEL AMA NAADH

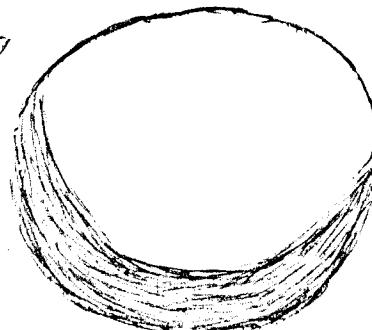

KEBED

FARSAMADA AVALKA

DABAD

MASAF

MOOYE

TIB

HADHUUB-ADHI

IN DHAL

3

XUDHUG

BUSUL

LILLIYE

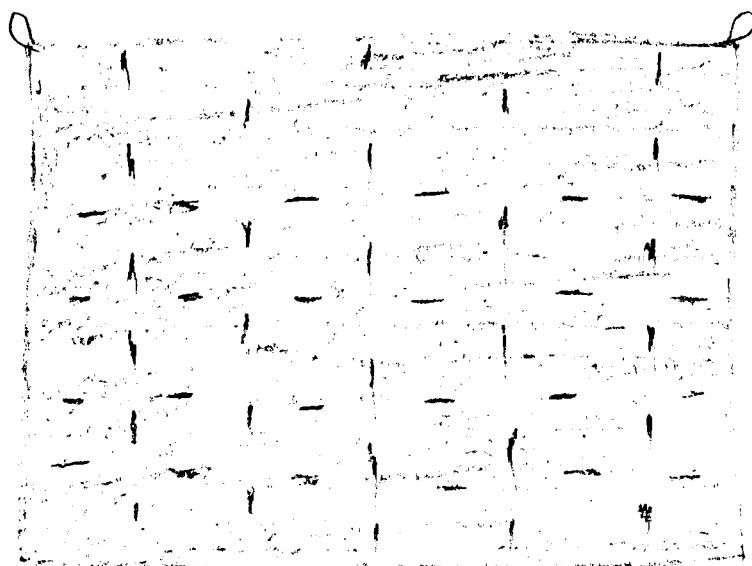

TOOBIN

FARSAMADA AQALKA

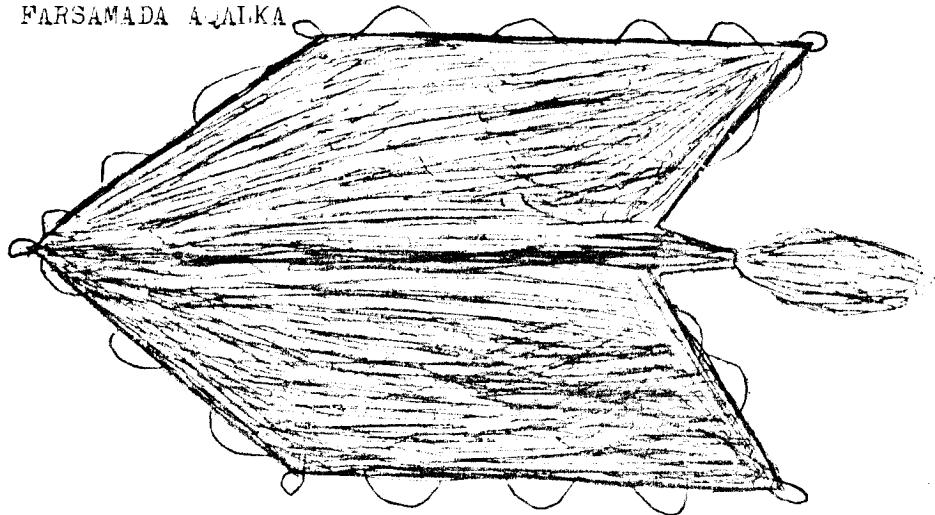

KARBAASH

ABJED

FARSAMADA A-QAIKA

GEES

DAAB GUDIN

DAABGUDIN

DAWLIS

LAANGARE

ROGAAL

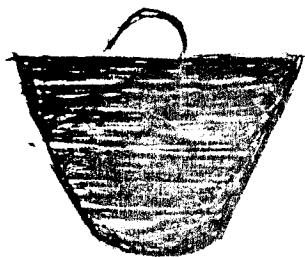
TURIN

WANAN-TUME

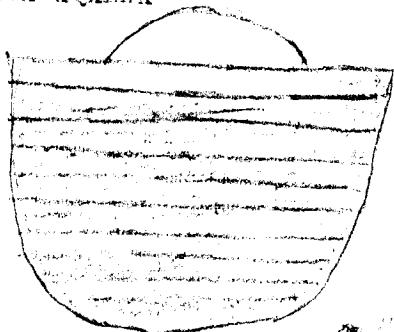
JIDIB

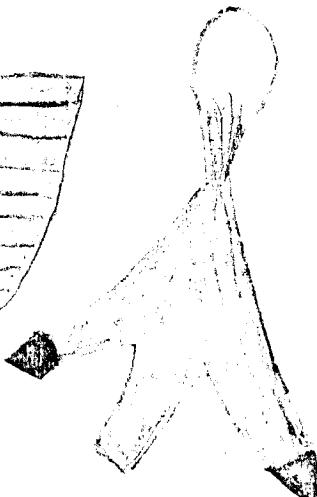
FARSAMADA A-QALKA

DANBIIL

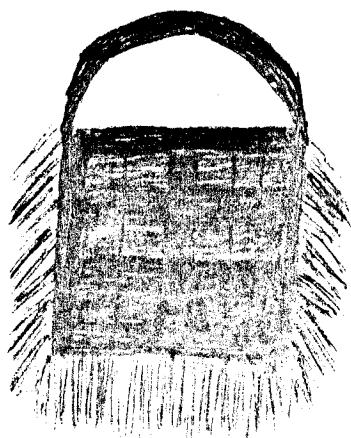
DANBIIL

SIBRAAR

WEYSO

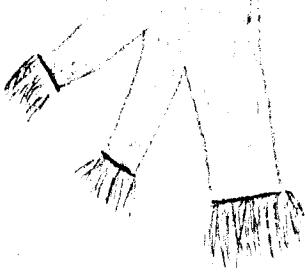
WEYNBAAR

TUSBAX

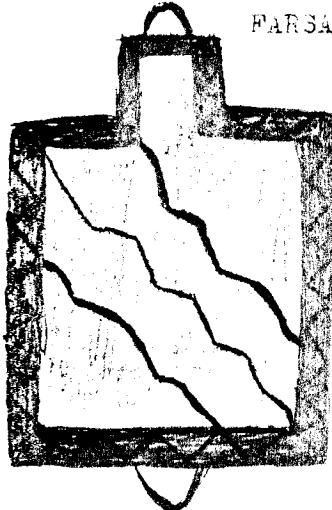

KALAX

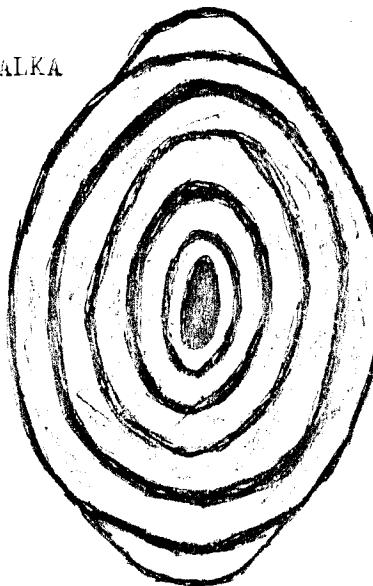

JIRaab

FARSAMADA A ALKA

SIJAAYAD

SIJAAYAD

MU DAC-
MAN DIIL

MU DAA

MAN DIIL

MIN DI

IRBAD

MAXAADH

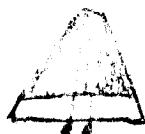

MU DAC

KABA-TOLLE

FARSAWADA AQALKA

KOOR

DULMAR

MADANE

QURAAR-QOR

QOOFAL

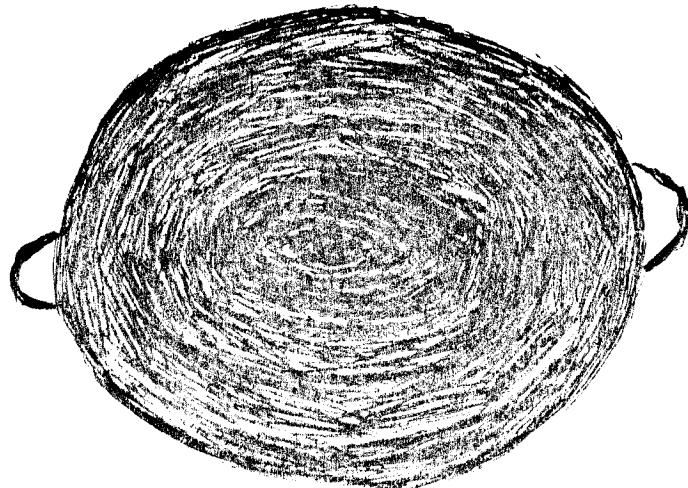
SABARAD

XALEEFATO

QALAX

TUOREY

MASARAFAD

NARAN

HANGOOL

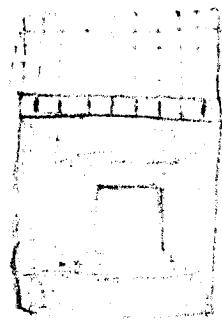
QAANSO IYO FALAAR

AMLEY

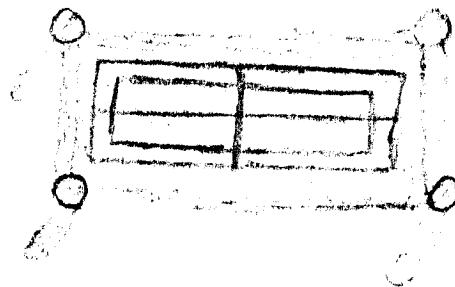
TURJIS

GIRGIRAH

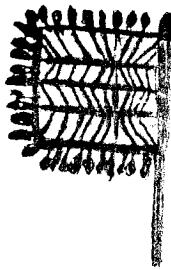

IDAN

JIINBAAR

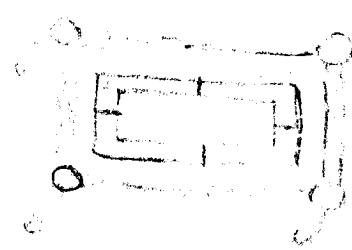
ZAAD

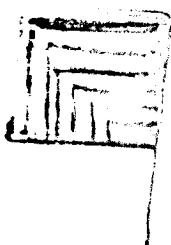
BABIS

BABIS

GANBAR

BABIS

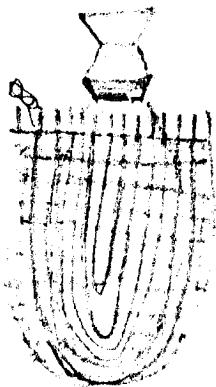

SAQAF

WADHAF

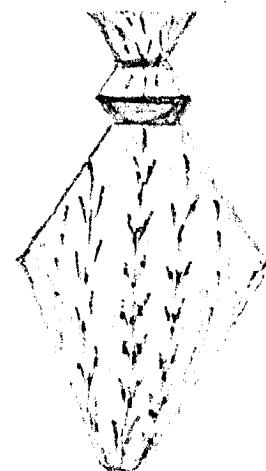
GARAB-QAAD

TEBED

QUN BE

AAGAAN

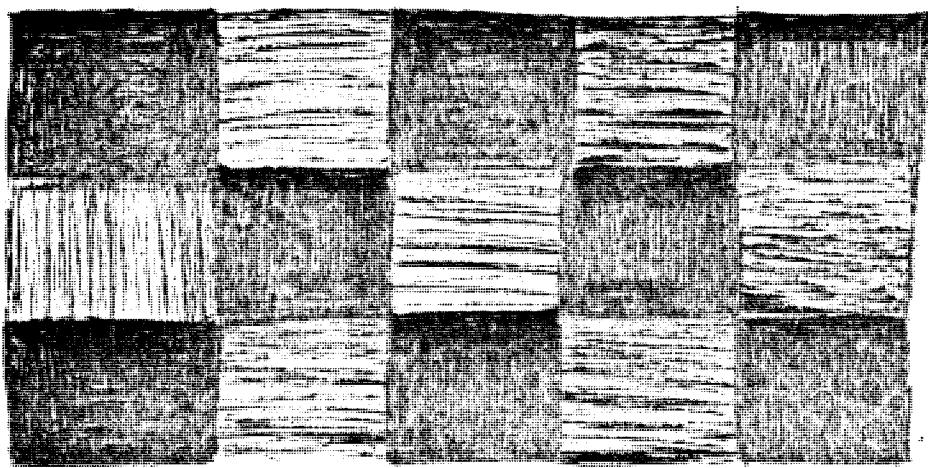
YEEL

SURAD-RARE

GIBIL-XSER

HARGA WEYLAALIS

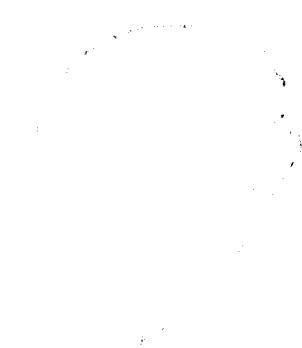
HARGA WEYLAALIS							
1	2	3	4	5	6	7	8

HARGA WAXAR

GAWE ANA

HADHUUB-GAAL

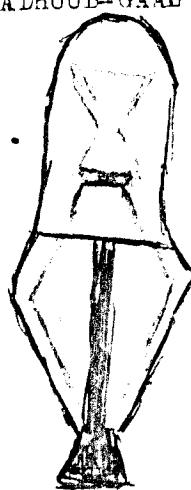

JAAR AMA

HADHUUB-GAAL

QARROG

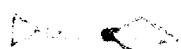
DHIL

DOUBT

XEEDHO

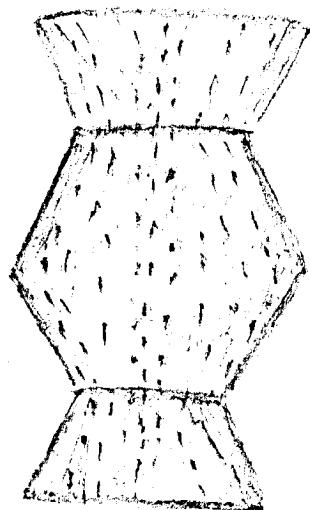
FANDHAAL

QUDE

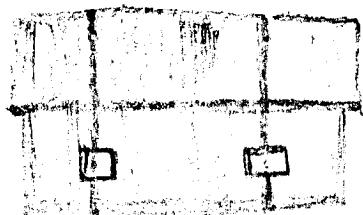
BIXIYE

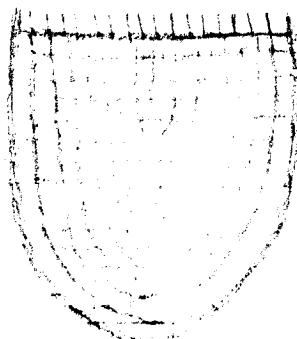
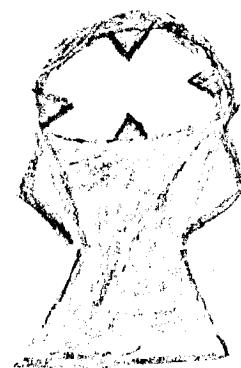
SATI

DHERI

ABXAD

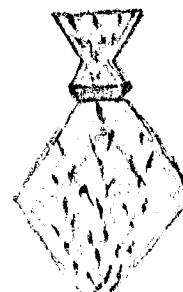

GENBISE

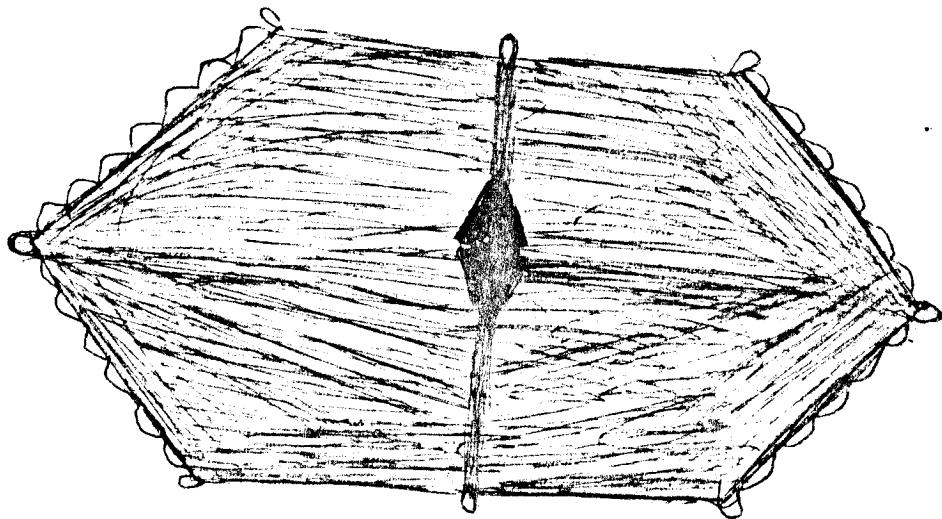

AASHUUN

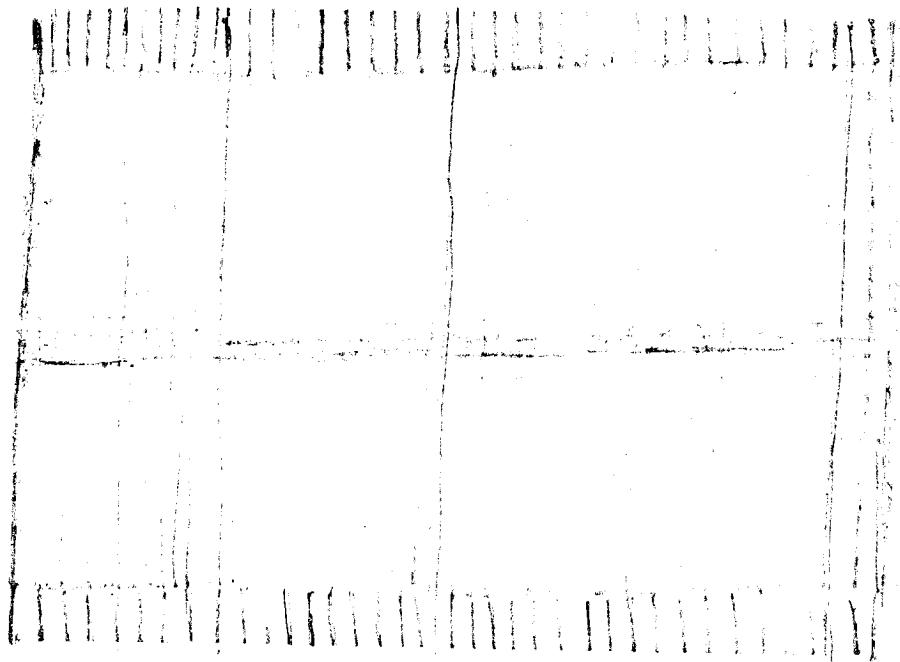
GIRGIRABA 1AAD

DHIKIL

LA' MA

ALOOL

A R A R

Buugan: qaybtiiisa kowaad waxay qorreysaa aadna u faah-faahinaysaa, farsamada Aqal Soomaaliga lagu dhaqmo baadiyaha. Inkasta oo Magaaloooyinkana lagu dhistro. Wuxuu buugani si aadda uga sheekaynya waxyaabaha laga sameeyo, sida loo sameeyo iyo tirada uu ka koobmo.

Qaybtiiisa labaad waxay qorreysaa farsamada Y'eelka iyo alaabta kale ee xoolaha lagu maamulo. Waxyaabaha laga sameeyo, sida loo sameeyo iyo tirada ay ka koobanyihiin.

Qaybtiiisa saddexaad waxay qorreysaa farsamada Hubka lagu dagaalamo. Waxyaabaha laga sameeyo, sida loo sameeyo iyo tirada ay ka koobanyihiin.

Qaybtiiisa afraad waxay qorreysaa, Heesaha Kebdaha, Rarada, Haamaha, marka wax la rarayo iyo Maah-Maaho ku saabsan Aqalka iyo haweenka.

Sida hubbaashu ay tahay, farsamooyinka buuggani qorrayaa waxaa weeye kuwo ubadan farsamooyin aan Jala wadaagin ummadda soomaaliyeed. Runtuna waxay tahay, wax lagu fiaanno waxaa ab farsamo adigu aad leedahay oo aan cid kale kula wadaagin.

A R A R

Saasoo ay tahay , buugani waxaa **weeye** buug cimiya
aadna umada soomaaliyeed ay ugu baahantahay in ay
tarato. Sababta oo ah waxaa **weeye** hidihii iyo dh-
aqankii aynnu ku soo nabad iyo caanno maalay **ee**
inagu **sco simay** wakhtigan maanta la joogo. Hadda
iyo kadibna maaha wax laga kaiftoomayo, oo meesh-
oodaa lagu dhaafayo. Waxaana muuqata farsamooyinkani
in ay aad usii yaraanayaan. Sababta oo ah waxaa **sii**
yaraanaya dadkii yihiin,ama ha gabobeen oo tamartu
haw diido, ama haba dhinteene.

Waxaanuna ugu tala galay buugan inay ka faaiid-
systaan dadka reer magaalka ah **ee** aan oqoonta ulah-
ayn farsamada iyo cilmiga baadiyaha. Gaar abaan dadka
ardayda ah iyo wixii la hal maala.

BOGGA LAGA HELLO

QAYB	MAGAC	KADAY	BOGGA	ILAA	KA
1	Qaybaha guud ee aqalka		1	—	5
2	Dhigaha.		6	—	8
3	Udub iyo Kabaal		9	—	10
4	ASAL		10	—	11
5	Lool		12	—	„
6	Rarada		13	—	16
7	Alool		17	—	18
8	La'ma		19	—	20
9	Hohob		21	—	„
10	Kebed		22	—	23
11	Abjed		24	—	„
12	Karbaash		25	—	„
13	Dhoon-horraad		26	—	29
14	Haanta labaad		30	—	„
15	Ubbo		31	—	„
16	Tebed		32	—	33
17	Qunbe		34	—	35
18	Aagaan		36	—	„
19	Dhikil		37	—	„
20	Dheri iyo Aashuun		38	—	„
22	Genbise		39	—	„
23	Sati		40	—	„
24	Abxad		41	—	„
25	Dhiil		42	—	43

BOGGA LAGA HELLO

QAYB	MAGAC	KADAY	BOGGA	Ilaa ka
26	Buqul		44	----,,
27	Jiraab		45	----,,
28	Sibraar		46	----,,
29	Weynbaar		47	----,,
30	Danbiil		48	----,,
31	Xeero		49	----,,
32	Qarrog		50	----,,
33	Doobi		51	+++-,,
34	Hadhuub-Adhi		52	----,,
35	Hadhuub-gaal		53	----,,
37	Weyso iyo Tusbax		54	----,,
39	Dabaq iyo Kalax		55	----,,
42	Mooye, Tib iyo liiliye		56	----,,
45	Bixiye, Qude iyo Fandhaal		57	----,,
46	Masaf		58	----,,
47	Yeel		59	---- 61
48	Indhal		62	----,,
49	Xurug		63	----,,
50	Toobin		64	----,,
51	Babis		65	----,,
52	Girgiraha 1aad		66	----,,
53	Girgiraha 2aad		67	----,,
54	Idan		68	----,,

BOGGA LAGA HELLO

QAYB	MAGAC	KADAY	BOGGA	ILAA	KA
56	Ganbar iyo Jiinbaar		69	----	,,
57	Saqaf		70	----	,,
58	Harga-weylaalis		71	----	,,
59	Harga-waxar		72	----	,,
60	Dermo		73	----	,,
61	Gees		74	----	,,
62.	Go'gol		75	----	,,
63.	Sijaayad		76	----	,,
64.	Masarafad		77	----	,,
65	Mindi		78	----	,,
67	Mandiil iyo Mudaa		79	----	,,
69	Mudac-mandiil iyo mudac		80	----	,,,
71	Kaba-tole iyo maxaadh		81	----	,,
72	Irbad		82	----	,,
	Magacyada Y'eelka iyo tirada		83	----	,,
73	Gendel		84	----	,,
75	Qabaal iyo wadaan		85	----	,,
76	Dawlis		86	----	,,
78	Sawir iyo Tuurin		87	- - -	,,
80	Jidib iyo Wanani-tume		88	----	,,
82	Diga-gurre iyo Diga-Xaar		89	----	,,
84	Hangool iyo Garabqand		90	----	,,
86	Gudin iyo Dulmar		91	----	,,

BOGGA LAGA XEE HELLO

QAYB	MAGAC	KADAY	BOGGA	ILAA	KA
88	Quraarqor	iyo Xaleefato	92	----	,,
90	Madane	iyo Sabarad	93	----	,,
92	Koor	iyo Jalax	94	----	,,
93	Qoofal		95	----	,,
	Magacyada hubka	iyo tirada	96	----	,,
95	Qaanso	iyo Falaar	97	----	,,
97	Waran	iyo Murjis	98	----	,,
99	Amley	iyo toorey	99	----	,,
100	Budh	iyo Gar-magaate	1 00	----	,,
101	Wadhaf		1 01	----	,,
	Heesta Kebdaha	iyo Parada	10 2		
	Heesta Haamaha		1 03	----	104
	Heesta marka wax la rarrayo		1 05	----	,,
	Maah-Maah		1 06	----	,,

Aqal soomaaligu markiisa horre wuxuu u qaybsamaa,

12. Qaybta kowaad waxaa la yiraahdaa; (Qamax)

Qamuxu wuxuu ka koobanyaay sadex. (1) Dhig.

2 Kabaal.

3 Udub.

Qaybta labaad, waxaa la yiraahdaa; Lool.

Qaybta sadexaad, waxaa la yiraahdaa; Dadab.

Dadabtu waxay ka koobantahay; Afar. (1) La'ma.

2 Alool.

3 Harar.

4 Hohob.

Qaybta afraad, waxaa layiraahdaa; (Saari.) Saarigu,

wuxuu ka koobmaa; laba. (1) Kebed.

2 Harar.

Qaybta shanaad, waxaa layiraahdaa; (Surad.) Suradna,

waxaa la yiraahdaa; marka ay duubanyihiin, Rarada,

Aloolada, kebdaha, iyo hohobada. Ama ha raraadeen,

ama aqalka ha yiileene.

Farsamada aqalka.

Qaybta lixaad waxaa la yiraahdaa; (Reeryo.) Reeryadu,
waxay ka koobantahay; laba. (1) Abjed.
2 Karbaash.

Qaybta todobaad, waxaa la yiraahdaa; (Gurgur.) Gurgurku,
wuxuu ka koobanyahay; laba. (1) Saabloho.
2 Surayo.

Saabloho, waxaa la yiraahdaa; wixii saableh. Waxayna
ka koobmaan; sideed. (1) Haan
2 Ubo.
3 Tebed.
4 Qunbe.
5 Aagaan.
6 Dhikil.
7 Dheri.
8 Genbise.

Surayo, waxaa layiraahdaa; wixii side leh. Waxayna ka
koobman, lix. (1) Dhiil.
2 Buqul.
3 Jiraab.
4 Sibraar.
5 Weynbaar.
6 Danbiil.

Farsamada Aqalka.

Qaybta sideedaad, waxaa la yiraahdaa; (Maacuun.) Wuxuuna
ka koobanyahay; lix iyo tobani. (1) Xeero.

2 Qarrog.

3 Doobi.

4 Haruub-ari.

5 Dhiil.

6 Buqul.

7 Dheri.

8 Haruub-gaal.

9 Kalax.

10 Bixiye.

11 Dhure. ΔΜΔ Φυδέ

12 Fandhaal.

13 Dabaq.

14 Mooye.

15 Masaf.

16 Weyso.

Qaybta sagaalaad, waxaa la yiraahdaa; (Yeel.) Yeeshu,
waxay ka koobantahay; Shan. (1) Cayn.

2 Bayd.

3 Yeel.

4 Surad-rare.

5 Gibil-xeer.

FARSAMADA AQALKA

4

Qaybta tobnaad, waxaa la yiraahdaa; (Qubane.)
Wuxuuna ka koobanyahay; sagaal. (1) Indhal.

- 2 Xurug.
- 3 Toobin.
- 4 Babis.
- 5 GIRGIRE.
- 6 Idan.
- 7 Ganbar.
- 8 Jiinbaar.
- 9 Saqaf.

Qaybta kow iyo tobnaad, waxaa la yiraahdaa; (gogol.)
Waxayna ka koobantahay; todoba. (1) Harga-weyalaal-
is.

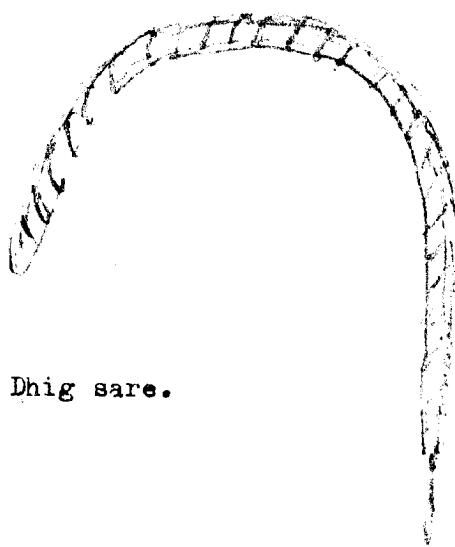
- 2 Harga-waxar.
- 3 Dermo.
- 4 Gees.
- 5 Go'gol.
- 6 Sijaayad.
- 7 Masarafad.

Qaybta laba iyo tobnaad, waxaa la yiraahdaa; ~~Kixxaxx~~
(Bir-qalax.) Waxayna ka koobantahay; sideed.

- (1) Mindi.
- 2 Mandiil.
- 3 Mudac-mandiil.
- 4 Mudaas.
- 5 Kabatole.
- 6 Maxaar.
- 7 Mudac.
- 8 Irbad.

FARSAMADA AQALKA

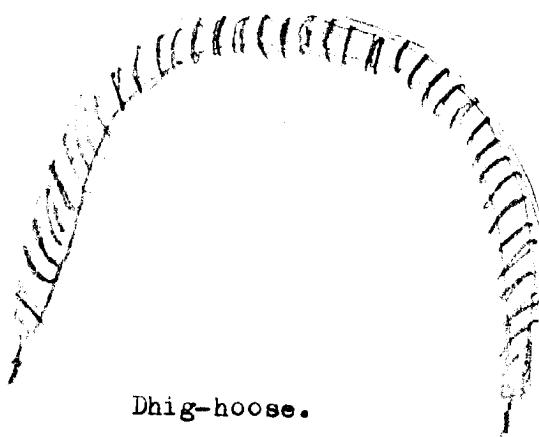
Dhigaha

Dhig sare.

Aqalladu sida ay u kala waweyn yihiin, bay u kala dhigo badanyihiin. Haddaba aqalka aqalada ugu yar Waxaa gala, todoba dhigood. Afar hoose iyo saddex sare. Markaa dhigaha sare, dhigta dhexe, waxaa la yiraahdaa; (Dhig-dhexo.) Labada hareerahana waxaa la yiraahdaa; (Suuqo.) Dhigaha hoose, dhigta da-nbe, waxaa la yiraahdaa; (Singudub.) dhigta horena waxaa la yiraahdaa; (Afgudub.) Dhigaha docahana, waxaa la yiraahdaa; (Dhig-doceedyo.) Dhigaha, waxaa laga sameeyaa; laamo ama xidido laga gooyo dhirta qaarkeed. Iyo Jil laga jeexo, hargaha xo-olaha.

Dhigaha

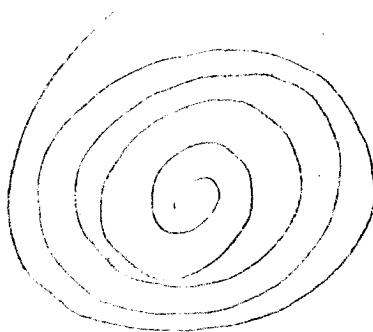
Dhig-hoose.

Sida looga sameeyaaana waxaa weeye; marka horre waxaa la soo gooyaa, laan dheer qarana leh. Waxaa kale oo la soo gooyaa, laamo yar-yar oo badan kalana dhuudh-uuban. Haddaba , laanta weyn marka la soo gooyo, waa la dubaa. Markaasaa la rogaa. Markaa ka dib baa inta dhulka la dhigo, waxaa korka laga saaraa, dhagxan waaweyn. Si aanay u kala toosin una dabani. Markaa dhagxantaasi waxay saaraataa, inta ay ka qalalayso. Marka ay qalasho, baa hadii ay u baahantahay in la qorro, la qorraa. Markaa ka dib, baa laamihii waaweynaa iyo kuwii yar-yarraa, hareeraha layskaga qabtaa, korkana waxaa lagaga maraa(Jil).

Dhigaha

Meesha godatana waxaa laga geliyaa; qoryo yar-yar oo loogu tala galay. Qoryahaa waxaa la yiraahdaa; bishil. Dhigta marka lagu wada maro jilkana waa la aslaa. Markaasaa mar labaad waxaa lagu celiyaa; dhagxan kor-ka laga saaro, si aanay u daban.

Jilka waxaa laga jeexaa; harag la magdeeyey. Sida loo magdeeyaaana waxaa weeye, haraga waa la qur-miyaa, markaasaa dhogorta laga muldhiyaa, markaa kadib baa la aslaa. Dabadeedna waa la jeexaa. sida loo jeexaana waxaa weeye; sida ku calaamadsan hoos.

Udub iyo kabaal

Kabaal

Udub

Kabaalka iyo Udubka labadaba waxaa laga qorraa, dhirta qaarkeed. Dhirtaas oo ay ka mid yihiin, geedka la yiraahdo; Hareeriga gobka iyo dhir kale oo farabadanba. Sida looga qoraana waxaa weeye; marka geedka lagasoo gooyo waa la dubaa. markaasaa inta dhulka la dhigo waxaa korka laga saaraa, dhagxan waaweyn si aanay udaban. Haddii ay qaloocan ~~yihim~~ yihiina wa la toosiyaa. Haddaba haddii ay qaloocan yihiin iyo haddii ay toosan yihiin, markastaba waa la dubaa. Sababta oo ah, dabku wuxuu ka ilaaliyaa, bahalka la yiraahdo; Xarka. bahalkaas oo had iyo goorba gala qoryaha.

FARSAMADA AQALKA

UDub iyo Kabaal

Dhagxantuna waxay saaraataa inta ay ka qalalayaan. Markaa kadib baa haddii ay qorriin u baahanyihiin la qorraa. Markii hawlohooda kale la dhameeyo, markaa baa la aslaa. Udbaha iyo kabaalada labadaba, waxaa lagu dhistaa aqalada, waxaana lagu kabaaleeyaa awrta marka la guuro, ee aqalka la saarayo.

Asal; Asalka waxaa laga sameeyaa; dhir ay ka midy়ihiin, Galool, dhidin, Qaroon, Muqlo, Xagar iyo dhir kale oo farabadanba. Sida looga sameeyaaana waxaa weeye; Geedku marka uu qoyqnyahay ee diirkiiisu guduuto, baa waxaa lasoo jafaa , diirka. Markaa waa la waraa. marka uu in yar kanfafo, baa la tumaa. Markaa haddii aan loo baahnayn, waa la qalajiyaa, markaasaa meel lagu shubtaa. Markii loo baahdo, yaa hadba intii ku filan shayga la aslayo, laga soo shubtaa. Markaa alaabta qaarkeed markii la aslayo, waa loo kariyaa, aslka. Qaarna waa lo qooyaa.

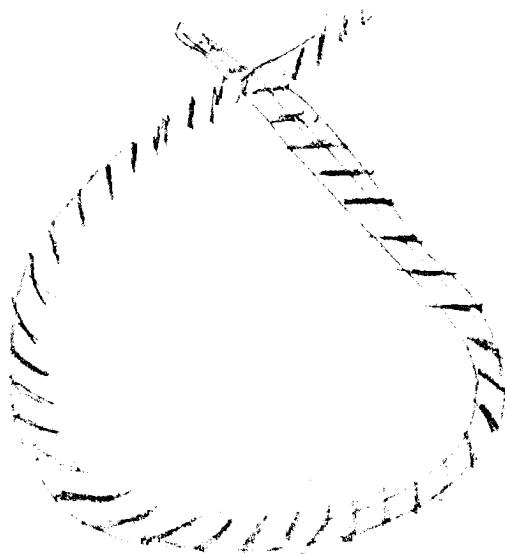
FARSAI ADA AQALKA

Asalka

Markaa asalku ama ha la kariyo, ama hala ooqyo'ee,
 biyaha lagu kariyo ama kuwa lagu ooqyo, markasta-
 ba wuxuu ka dhigaa; wax guduudan. Haddaba shaygii
 biyahaa la geliyaana wuxuu noqdaa, wax guduudan.
Asalku, marka weelka lagu aslo, wixii lagu shubto
 weelkaa asalka la geliyey, waxay yeeshaan, dhadh-
 an macaan, oo aany lahayn, weelasha kale ee aan
 aslanayni. Asalka alaabta loo kariyo, waxaa ka
 mida, Dhigaha, Udbaha iyo Kabaalada, Ubooyinka,
 Haamaha, Dhiilaha, Aagaamaha, Qarrogaya, keysoo-
 yinka, Buqulaha, Xeeryaha, Kalaxyada, Haruubada,
 iyo wixii weela ee kale ee wax lagu shubtaba.
 Haddaba waxaa magac labaad leh, asalka galoolka.
 waxaana la yiraahda; magiciisa labaad, taay.
 Taygu asalada kale sida badan, waa ka guduudanya-
 hay. Markaa sida badan isaga lala jecelyahay in
 lagu aslado, ubooyinka iyo dhigaha ama udbahaba.

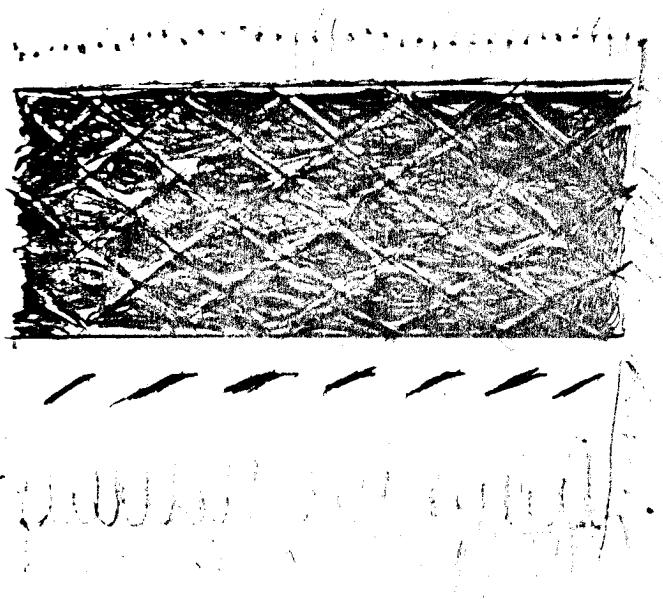
FARSAMADA AQALKA

Lool

Looka, waxaa laga sameeyaa geed la yiraahdo; Duur.
 Iyo Jil. Geedka duurka la yiraahda waxaa weeye;
 geed dhuudhuuban, oo jilicsan, wuxuuna yeeshaa
 xubno sida faraha dadka oo kale. Duurku was isku
 soo laabma inta uu ka qabo, jileec. Haddaba lool-
 ka sida loo sameeyaan waxaa weeyaa; Marka geed-
 ka ulibiisa dhaadheer la soo guro, waxaa laysugu
 qabtaa, lamo badan oo layskuna daba taxaa. Markaa
 baa waxaa korka lagaga marraa Jil balbalaaran, oo
 laga jeexo haraga waxaraha markaa dhasha. Markaa
 waxaa la sameeyaa, saddex lugood oo dhaadheer oo
 isleeg. Markaa ka dib baa saddexdii lugood laysku
 qabtaa oo korka waxaa lagaga marraa Jil dhuudhuu-
 ban oo laga jeexo

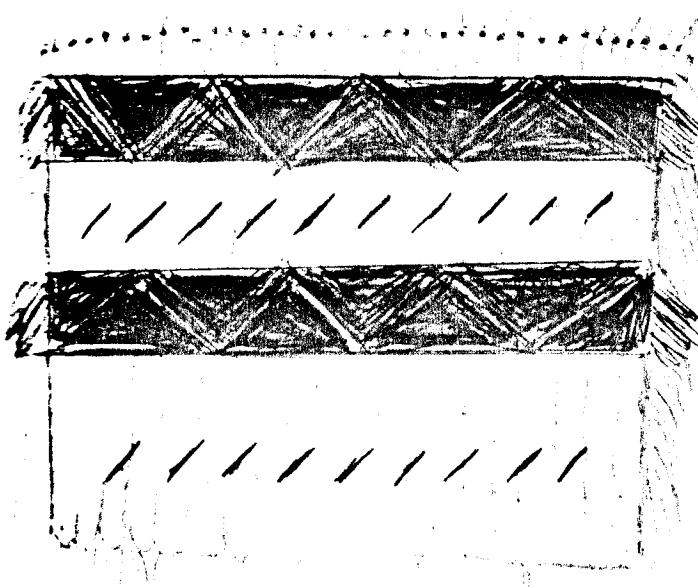
PARSAMADA AQALKA RARADA

Harar. waa iskujoog.

Harar, Caws, iyo Raro, saddexdaba waa la wada yiraahdaa Haddaba, Raro waxaa la yiraahdaa; marka ay mid ka bada-nihiin. Rarada waxaa laga sameeyaa dhir badan oo ay ka mid yihiin, Maadha, Gargarada, Danyoda, dureemada, iyo geed-cawsaad kale oo badan. Waxaa kale oo ka mida waxyaabaha laga sameeyo, rarada, Xarig yar oo dhuuban, lagana sooho , mayraxda galoolka, xiga, mooliga, iyo dhir kale oo badanba. Waxaa kale oo ka mida waxyaabaha laga sameeyo Razada, mayrax madow iyo dun guduudan ama dun madow.

FARSAMADA AQALKA RARADA

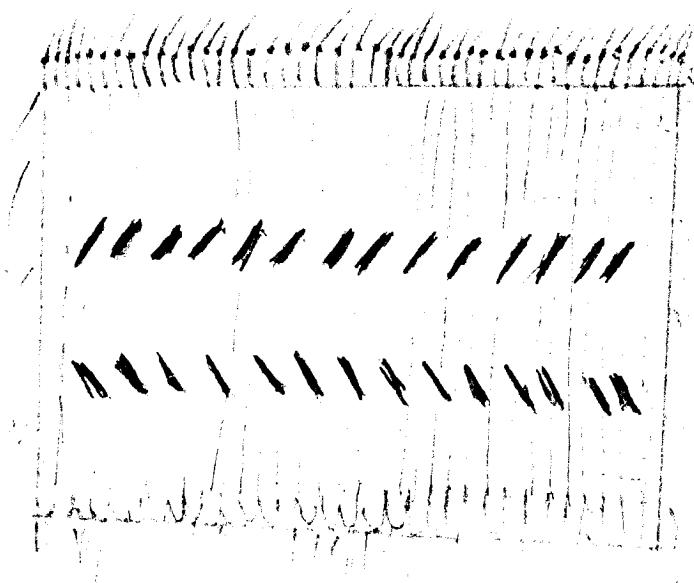

Harar. waa Googoos.

Haddaba mayraxda madow, waxaa lagu madoobeyyaa; geed la yiraahdo; DACAR. Dacartu waa geed aan lahayn caleen. Dacartu waxay yeelataa; laamo balbalaaran, oo aan laf lahayn. Laamahaasi, marka ay qoyanyihiin, Waxa ay leeyihiin wax cad oo aad baruur moodo, iyo harag midabo badan yesha oo dusha kaga gedfan, waxaa cad ee aad barruurta moodid. Haddaba laamahaasi marka ay qalalaanna, waa la waayaa; barruurta wixii u ekaa, haraguna waa isku dhadhaa, oo wuxuu noqdaa wax baleexaafsan. Markaa haragaa qalalay, baa la kariyaa oo biyo badan lagu kariyaa. Markaasaa biyahaasi waxa ay noqdaan wax madow. markaa mayraxda waxaa la geliyaa biyahaan lagu kariyey Dacarta.

FARSAMDA AQALKA

Rarada

Harar waa sinjab.

Hase ahaatee, ninkii awoodi~~s~~su gaarsiisaa, dun madow buu kaga samaystaa, halkii uu mayraxda kaga ~~sumaysan~~ lahaa. Haddii dantu wax ku qasabtana, waa laga ~~mari-~~ mi karaa, dunta iyo mayraxda labadaba. Xariga yar ee dhuuban, ee lagu sameeyo rarada, ee laga sooho mayr- axda galoolka waxaa magiciisa la yiraahdaa; Geedi. Rarada waxaa joogeeda laga dhigaa ~~saddex~~ dhudhun iyo taako ama laba taako. Waxaa lagu qiyaasi karaa ~~sadd-~~ ex yaardi iyo rubuc.

FARSAMDA AQALKA

Rarada

Rarada dherer-keedana waxaa laga dhigaa sida badan sideed ama sideed iyo bar dhudhun. hararka aad loo dheeraynayana waa la gaarsiiyaa, sagaal dhudhun. Raradu mar waxay magaca guud la wadaagtaa, Kebeda, oo waa marka ay yihiin, (Saari) Marna waxay la wadaagtaa, Aloolka, La'mada, iyo Hohobka. Oo waa marka ay yihiin, (Dadabta.) Marna waxay la wadaagtaa wax ala wixii la duubo oo dhan. Oo waa marka ay yihiin, (Surada.) Hararka marka aqalka xagiisa dane oo kor ah uu ku dhisanyahay, waxaa la yiraahdaa (Jarco) iyo marka uu xagiisa hore ku dhisanyahayba. Hararka haddii la doono marka la guurayo, waa lagu reeryeeyaa, awrta. hararka markii hawshiisa kale dhamaato, waxaa loo tidcaa baarka. Haddii la doonana waa laga maarmaa oo hoos baa loo laabbaa. Rarada qaar aan wax midaba loo samayn oo cadaan laga wada dhigaana waa jiraan.

FARSAMADA AQALKA

Alool

Alool

Alool waxaa la yiraahdaa; walax ka mida dadabta aqalka. Waxaana laga sameeyaa; geed la yiraahdo, (Duur) iyo xarig dhuudhuuban, oo laga sooho mayraxda Galoolka, ama mayraxda , qararada. Haddii la doonana waa laga soohi karraa, mayrax oo dhanba. Waxaa kale oo laga sameeyaa, xarig laga sooho, maryaha idlaada ee calalada ah.

Waxaa kale oo laga sameeyaa Jilka waxaraha yar-yar haragooda laga jeexo. Marka aloolada, midna waxaa laga sameeyaa; xariga iyo maryaha la soohay, midna waxaa laga sameeyaa; Jilka iyo xariga yaryar oo geediga la yir-aahdo.

FARSAMADA AQLAKA

Aloolka

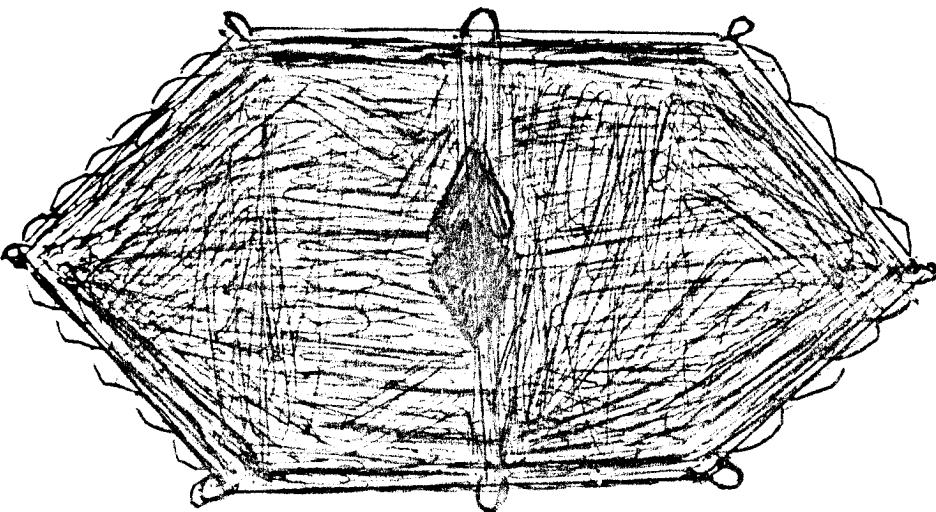
Haddaba labada alool waxaa adkaysan badan, aloolka laga sameeyo, Xariga iyo maryaha. waxaana quruxbadan, Aloolka laga sameeyo, Jilka iyo xariga laga sooho mayraxda.

Aloolka aqalda waa lagu dadba, waana lagu ilaxiraa, hase ahaatee, hawlo kale kama qayb galo. Aloolku wuxuu jooga kala mid yahay , rarada. hase ahaatee, dhererka waa ka yarehe gaabanyahay. Aloolka marka laga samaynayo, maryaha, iyaga oo maryuhu soohanna waa lagu sameeyaa, iyagoo aan soohnayna waa lagu sameeyaa. Aloolka waxaa labada geesood kaga jira, laba ulood oo buurbuuran. Qaarkood dhexdana waa laga geliyaa.

FARSAMADA

AQALKA

La'mada

La'ma

La'ma waxaa la yiraahdaa; ghibisha awrta marka aqalku saaranyahay lagu giblo. Marka aqalku dhisan yahayna - waxay ka mid tahay dadabta. La'mada waxaa laga sameeyaa saanta lo'da. Sida looga sameeyaan waxaa weeye; laba neef oo waaweyn baa waxaa laga bixiyaa, sarta. Sarta marka laga bixiyo waa la dhisaa. (Dhismo) waxaa la yiraahdaa; saanta marka neefka laga bixiyo, intaanay galalin baa waxaa laga sarsaraa serjiyada. Markaa inta dhulka meel siman oo aan kala dheerayn la dhigo oo la kala bixiyo, baa qoryo yaryar oo loogu tala galay, waxa lagaga turturqaa, meelihii laga sarsaray.

FARSAMADA AQALKA

La'mada

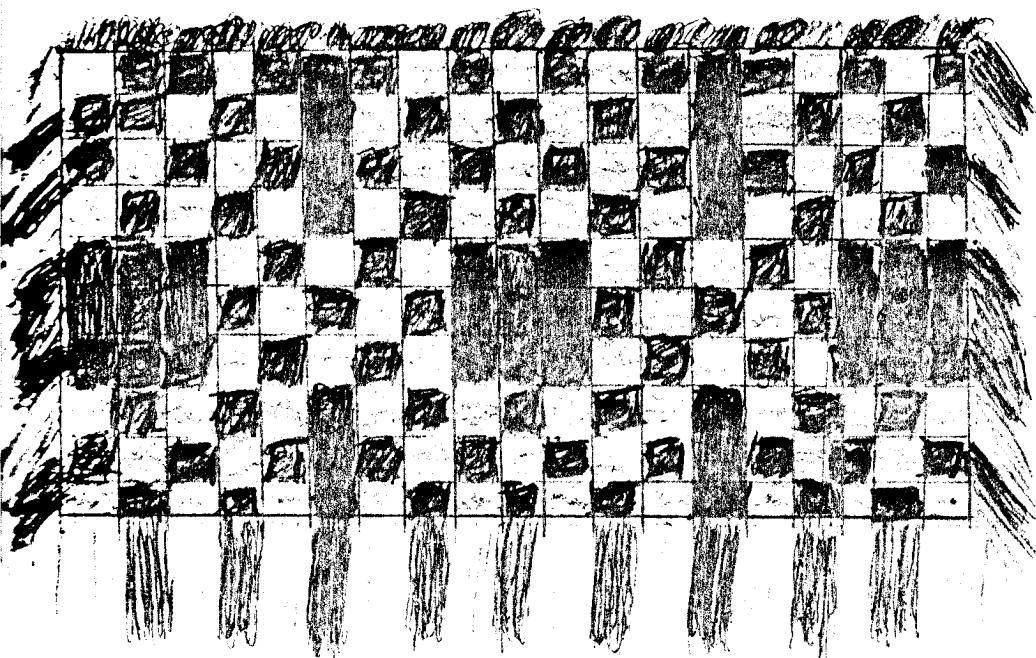
Markaa sarta waxaa dhulka la xejiyaa; dhinaca dhogorta leh. Dhinaca qalliinka ahna waxaa la soo mariyaa, kor. (Qalliin) waxaa la yiraahdaa; dhinaca aan dhogorta lahayn. markaa saantu waxa ay dhisnaataa, inta ay ka qalalayso. Marka saamuhu ay qalalaan ee dhismaha laga guro, markaasaa dabootinka laga gooyaa iyo hareeraha meelihii laga sarsaray oo la simaa. Markaa ka dib baa dhexda layskaga tollaa labadii saamood. Hareerahana waxaa lagaga tollaa liid yar oo saanta laga jeexay.

Liidkaa marka lagu tolo waxaa la yiraahdaa; (Daruur.) Waxaana lagu tollaa (Tollan.) Tollan: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo dhuuban oo laga jeexo dabrimaha geella. (Dabrin) waxaa la yiraahdaa; sarta laga bixiyo manjaha geella. Haddaba marka sidaa laysugu tollo, labada saamood baa korka waxaa laga mariyaa Asal. Iyo dufan. Midabka loogu jecelyahayna, waxaa weeye; midabka la yiraahdo; dhiin-qaraar. Waana inuu bey yeeshaa.

Bey: waxaa la yiraahdaa; madow yar oo kaga dhiga dibida qaarka hore iyo qaarka danbe had iyo goorba, marka ay gaaraan saddex jirka. Soomaalidu waxay ku maahmaahdaa (Dibi bey wow dhutiyaa) Waxaa ujeedadeedu tahay, dibidu midab kasta oo ay marka horre u dhalataba, marka danbe waxay yeelataa bey.

FARSAMADA AQALKA

HOHOBKA

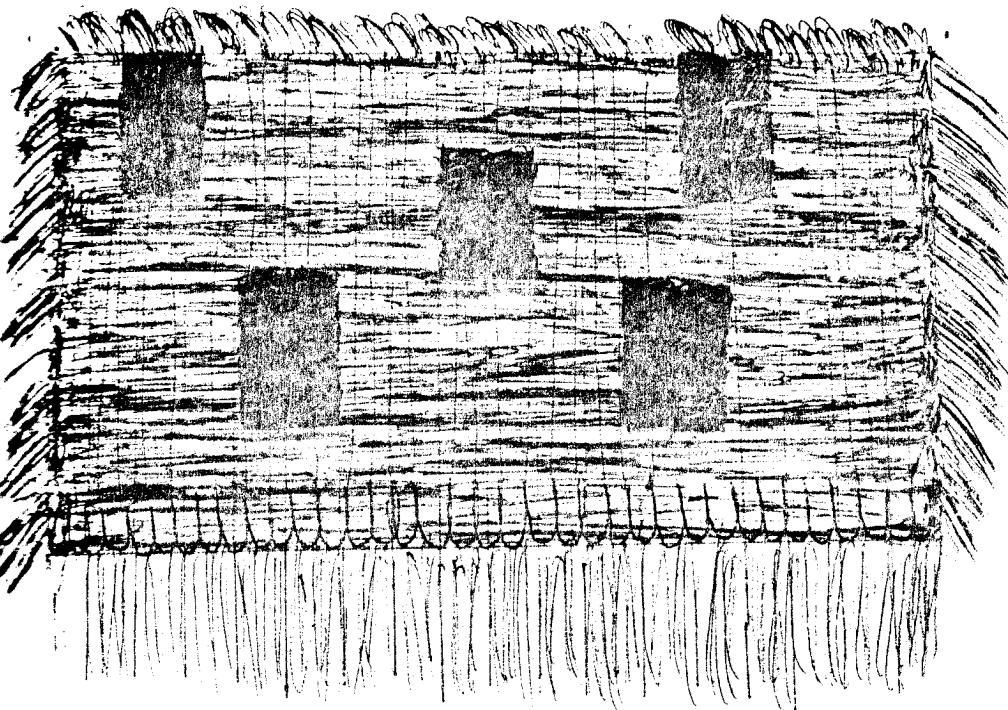

Hohob

Hohob: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida aqalka dadabtiisa. Wuxaan laga sameeyaa; dun guduudan, dun madow, iun cad iyo mayrax madow. Waxaa kale oo laga sameeyaa xarko buurbuuran, kuwo madmadow iyo kuwo caadiyaba. Waxaa kale oo laga sameeyaa, xarko yar-yar oo dhuudhuuban oo laga sooho, geedka la yiraahdo, mooliga. xarkahaas oo la yiraahdo; (Geedi.) Mayraxda laga sameeyo hohobka, waxaa laga diiraa galoolka. Hohobku wuxuu leeyahay gan weyn iyo faraq dheer. Hohobku waxaa weeye; walaxda ugu gaalisan aqalka uguna qurux badan.

FARSAMADA AQALKA

KEBEDA

Kebed

Kebed: waxaa layiraahdaa; walax kamida aqalka saarig-iisa, daahiisa iyo reeryadiisaba. Kebeda waxaa laga sameeyaa; mayrax laga diiro geedka la yiraahdo galool. Waxaa kale oo laga sameeyaa; xarig laga sooho mayrax galool. Xarigaas oo magiciisa la yiraahdo, (Geedi.) Waxaa kale oo laga sameeyaa, mayraxda galoolka oo la madoobeyey, dun guduudan, xarko buurbuuran oo mayrax galool oo la madoobeyey iyo mid caadigeedii ahba laga sooho. Kebeda marka la samaynayo waxaa isugu taga haween badan.

FARSAMADA AQALKA

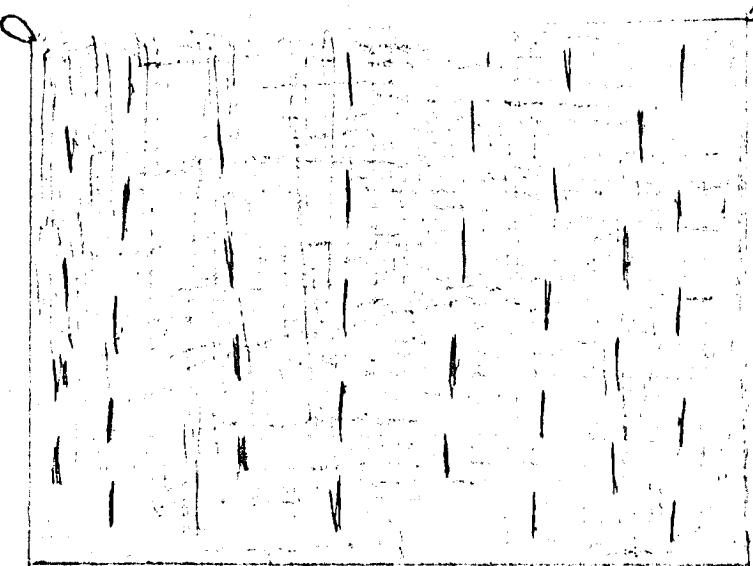
KEBEDA

Kebeda marka lasamaynayo waxaa loo tagaa laba kabaal oo xoogleh. Markaa labadaa kabaal ba waxaa loogu xiraa labada dacal oo lasoo laalaadiyaa. Markaa haweenka sameeyaa iyaga oo taagan ama walax dheer ku fadhiya bay sammeeyaan. Kebeda haweenka samaynaya, waxaa sabaarisa haweensta kebeda iska leh. Kebeddu waxay leedahay gan weyn iyo faraq dheer. Kebeddu waxaa weeye; walax aqalka qimo weyn kuleh. Gabarta aan dhibaadeeda lagu soo darin kebddd, waxaa loo yaqaan ama loo citiqaadaaba, gabar reerkooda awoodiisu yartahay amase gabar la quursaday. Kebeddu marka ay awrta ku rarantahay, way qurxisaa oo awrka kebeddu ku reeryeey santahay waaka qurux badan yahay awrka aan kebedda lahayn. Aqalka ay ku daahantahayna waaka qurux badan yahay, aqalka aan kebedda lahayn. Aqalka ay ~~marka~~ dheega ka saarantahayna waa ka qurux badan yahay, aqalka aanay saarayn.

FAR

FARSAMADA AQALKA

ABJEDKA

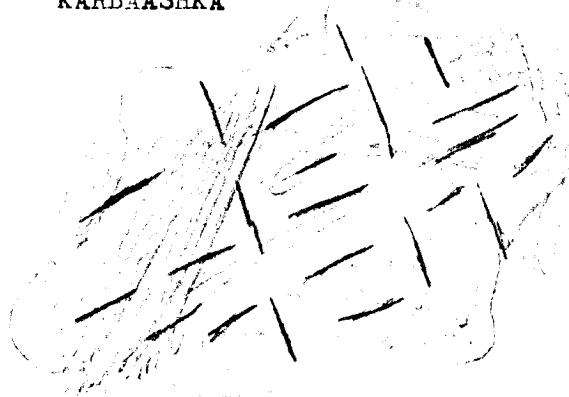

Abjed

Abjed: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida, reeryada awrta. Haddii dantu wax ku qasabtana waa lagu dadbadaa aqalada. Abjedku waxaa weeye, walaxda aqalka ugu wixtar badan, uguna ganac yar. Abjedku waxaa weeye, walax loogu tala galay in uu awrka ka xejiyo waxyeelada kabaalada iyo saababka. Abjedka waxaa laga sameeyaa; harar laga sameeyey gargaro iyo geedi buurbuuran oo laga seoho mayraxda qararada. Hararka waxaa laysugu laabaa laba. Markaa kadib baa waxaa korka lagaga tollaa jawaan. waxaan lagu tollaa xarig iyo maxaar. Abjedka marka la samaynayo waxaa loo taagaa laba kabaal oo xoog leh. markaa waa laga soo lhaaladiyaa, markaasaa la tollaa.

FARSAMADA AQLKA

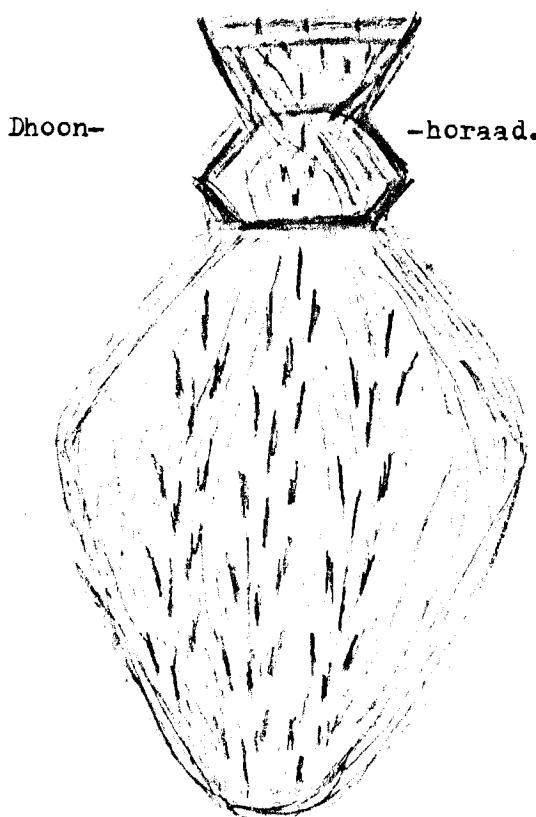
KARBAASHKA

Karbaash

Karbaash: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida, reeryada Awrtta. Haddii lagala maarmi waayana waa lagu dhistaan aqalada. Karbaashku waxaa weeye; walax loogu tala galay in uu awrka ka celiyo, waxyaabihii korkiisa xagxagan lahaa. Karbaashka waxaa laga sameeyaa; maryaha korka layska saaray oo laysku tollo. Maryaha laga sameeyo karbaashka waxaa weeye; maryaha calalada ah ee idlaada. Karbaashka had iyo goor markii uu korka ka googo'ana waxaa dusha lagaga tollaa maro kale. Karbaashka dad haddii dantu ku qasabto gogladaana, waa jiraan.

FARSAMADA AQALKA

Haanta biyaha.

Dhoon-horaad: waxaa la yiraahdaa; haanta haamaha ugu weyn ee biyaha lagu dhaansado. Haanta waxaa lagaa same eeyaa; geed la yiraahde; (Qabbo.) Iyo mayrax laga diiro Galool ama Qararo. Qabbadu waxaa weeye geed qodax iyo caanno leh. markaa geedkaa caannihiisu aad bay dhibaato u gaarsiiyaan jirka dadka haddii ay taabtaan. Haddaba marka la doonayo in la goosto Qabbada, marka horre waa la gubaa.

FARSAMADA AQALKA

DHOON-HORRAAD

Si aannay geedka qodaxdiisa iyo caannihiisu wax dhbaata ah kuu gaarsiin adiga. Marka qodaxda iyo caannuhuba gubtaan, markaasaa la gurraa. markaa waa la jeex-jeexaa oo waxaa laga dhigaa liidad yaryar oo dhuu-dhuuban. Markaa waxaa laysku tidcaa liidadkaa yaryar. Markaa waa la qalajiyaa oo meel baa layska dhigtaa. Markii loo baahdo in wax laga tosho, baa la furfurraa oo la qooyaa. Marka ay qoydo baa liidadkii yar-yarraa lasii kala jeex-jeexaa. Markaa kadibna waa la dhilla. Markaa qorka laga dhillo, waxaa laga sameeyaa; wax la yiraahdo; Idhan. Iranka waxaa kale oo laga sameeyaa, mayraxda qararada ama tan galoolka. Markaa idhankii iyo qabbadii baa laysku tollaa. Waxana lagu tollaa, Mudac. Haddii la hello qorka laga gooyo qabbada oo ku fillan idhanna, waa laga kaafto-omaa labada mayraxoodba. Haantaaaburkeeda waxaa la yiraahdaa; (AAgaan.) Markii la abyo, haanta iyo aagan-keedaba, Mr markaasaa la aslaa. markaa ka dib baa waxaa loo sameeyaa, saab lagu rido. Hilay, Lingax iyo xarig la yiraahdo gar oo lagu raro.

FARSAMADA AQALKA

DHOON+HORRAAD

Saabka waxaa laga sameeyaa; laamo yar-yar oo laga gooyo, dhir ay ka miyihiiin, geedka la yiraahdo; Dhuyac, Dhafaruur, Mircanyo, Toon ama Hohob iyo dhir kale oo fara badanba. Sida looga sameeyaana waxaa weeye; marka laamaha la soo gooyo waa la r-armiyaa, markaasaa la soo laaba. Markaa inta uuka qalalayo waxaa laysugu xiraa labada madax. Si aannay u kala toosin. Markaa ka dib baa waxaa lagu xirxirraa Jil iyo Mergi. Haanta marka hawsheeda kale la dhameeyo, markaasaa la xooleeyaa. xoolays waxaa la yiraahdaa; marka u horraysa ee weelka cusub la doonayo in lagu dhaqmo, hawlaha laga qabto. Haddaba sida loo xooleeyaaana waxaa weeye; marka horre waa la aslaa. Markaa ka dibna waxaa lagu shubaa, caanno ciira oo lagu qalajiyaa.(Ciir.) waxaa la yiraahdaa; caannahaa subaga lagala baxo. Ciirtaa marka lagu qalajiyo kadib, baa la cullaa. Cullay waxaa la yiraahdaa; Qoryo laga soo guro , dhir qalalan oo gaar u ah in wax lagu cullo.

FARSAMADA AQALKA

DHOON-HORRAAD

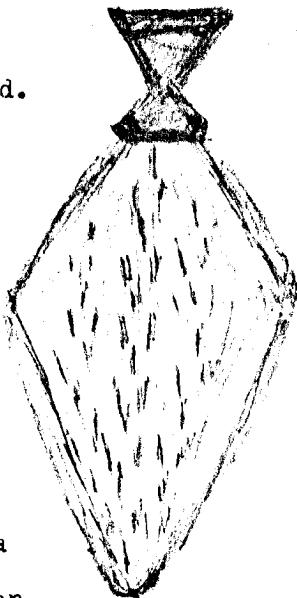
Markaa qoryahaa baa waxaa loogu qabtaa afka horre dab. Marka ay ka ololaan afka horre oo dhuxul ku yeeshaan, baa waxaa laga mariyaa weelka gudaha. Markaasaa weelkaa la mariyey gudihhiisu wuxx noq-daa, wax madow oo siman. Markaa ka dib baa waxaa la mariyaa, cartir. (Cartir.) Waxaa la yiraahdaa; maro laga mariyo weelka gudaha marka la cullo ama mayrax. Markaa ka dib baa lagu dhaqmaa haanta. Haddaba haamaha biyaha markii ay in mudo ah joog-anba waxaa lagu shubaa, xayr ama xuukada gesla. Markaa subagaa ama xayrtaa lagu shubo haamaha, waxaa la yiraahdaa; (Dhaymo.) Haamaha ama weelka kaleba marka ugu horraysa ee wax lagu shubto waxaa la yiraahdaa; (Gocayo.) Haanta biyuhu marka ay gabowdo waxaa la yiraahdaa; (Egax Boos.) Haamaha biyaha waxaa ku dhaca cudur la yiraahdo; (Canbaar) Cudurkaana waxaa lagaga illaaliyaa; xayrta ama subsga lagu shubayo. haanta haddii la dhagaaleeyo oo laga illaaliyo cudurka iyo nabaro kaga dhaca korkaba, aad bay u cimri dheeraataa.

FARSAMADA AQALKA

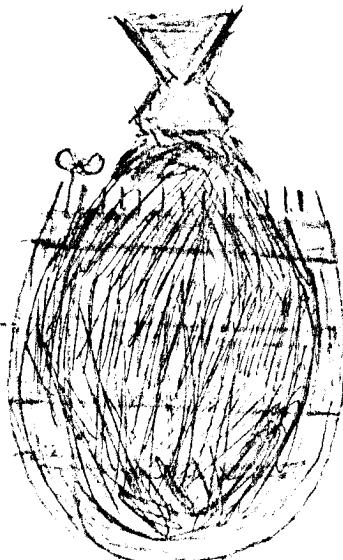
HAANTA LABAAD

Haanta labaad:waxaa la
yiraahdaa; haan-caannood.

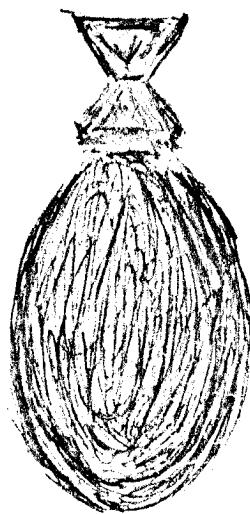
Waxaa weeye, iskaga mid
xaga farsamada haanta
caannahaa iyo tan biyu-
hu. Hase ahaatee waxa
ay ku kala duwanyihiin,
dhaqmaatinka kale.Haan-
ta , jiilaalkii marka
la waayo caannahaa laguma
dhaansan karo. Haddii aan
laga fursan waayin. Haanta caanaha laguma shubo, suba-
ga haamaha biyaha lagu dhayo.Haanta caannahaa waa la
hoggeeyaa markii ~~xxx~~ ayaamo lagu lushoba.(Hog) waxaa
la yiraahdaa; god laba af leh oo dhexda isaga dalo-
~~xxla~~. marka hoggaas baa afna waxaa lagaga gurraa qoryo
dable,afna waxaa lagaga foororiyaa, haanta. Haanta
biyahana caannahaa laguma shubo. Haanta biyaha lama
hoggeyo.Haamuhu sidaasay dhaqmaatinka ugu kala du-
wanyihiin.

UBBO

Ubbo weyn oo saable.

Ubbo yar

Ubbo: waxaa layiraahdaa, walax ka mida weelka lagu shubto subaga. Laguna gurto hilbaha la yiraahdo, Muqmada ama Oodkaca. Kunbiska iyo baruura-fudlaha ee soomaaliidu samayso hase ahaatee aan ummaddaha kale samaysan.

Ubbadu waxaa weeye; geed la yiraahdo Ubbo mirihiisa. haddaba sida loo sameeyaa waxaa weeye; mirahaas baa lasoo gooyaa, marka ay qalalaan, baa la xoldhaa oo waxaa laga daadiyaa, iniino iyo qolfo gudaha ugu jira. Markaa ka dib baa afka lagaga tollaa caw ama qabbo, hadba kii markaa la hayo. markaa waa la aslaa waxaana loo sameeyaa saab iyoaabudh.

TEBED

Tebed

Tebed: waxaa la yiraahdaa, walax ka mida weelka lagu shubto subaga, hilbaha la yiraahdo, Muqmada, ama oo-dkaca, Kunbiska iyo baruura-fudlaha. Tebeda waxaa laga sameeyaa; saanta geella. sida looga sameeyaan waxaa weeye; marka neefka saanta laga bixiyo, intaanay qalalin baa lakala jeexaa. Markaasaa labadii jee ex midkood waxaa laga sarsarrraa serjiyada. Markaa meeshii laga sarsaray baa waxaa lagaga taxaa Jil laga jeexay sarta. markaa waxaa laga soo lulaa geed. markaasaa waxaa lagu guraa digada xoolaha ama dhagxan. Marka ay qalasho baa laga soo daadiyaa wixii lagu guray ama digo ama dhagax midkastaba ha noqdee.

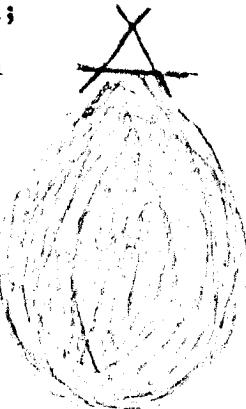
FARSAMADA AHALKA

TEBED

Haddaba marka la xirayo, waxaa kor lasoo xejiyaa,
 dhinaca galliinka. QALLIIN waxaa la yiraahdaa;
 dhanka aan dhogorta lahayn. Dhinaca dhogorta leh-
 na waxaa la xejiyaa hoosta. marka ay qalasho ka
 dib ~~ha~~ ee laga daadiyo ~~wixii~~ wixii lagu guray,
 markaasaa la aslaa. Afkana waxaa lagaga tollaa;
 caw ama qabbo hadba kii markaa la hayo. kadibna
 waxaa loo tollaa Aabur. TEBEDA markaasaa waxaa
 loo sameeyaa, Saab iyo Hilay. Had iyo goorbana
 waxay dumarku qoorta iyo aaburka kor kaga xiraan
 maro yar. Tebedaha marka subagu aannu ku jirin
 ama hilbuhu, ee ay maran-yihiin had iyo goor wax-
 aa looga cabsadaa innuu gallo bahal la yiraahdo;
 CAMAR. Bahalkaasi haddii uu gallo waa cunnayaa,
 oo daldaloolinaya. Tebedaha laguma shubto waxaan
 dufan lahayn ama hilib qalalan iyo Timir ahayn.

FARSAMADA AQLAKA

QUNBE

QUNBE: waxaa la yiraahdaa;
 walax ka mida weelka lagu
 shubto, subaga, hilbaha
 la yiraahdo, Mumada,
 Jabdhanka, Kunbiska iyo
 Baruura-fudlaha. Qunbaha
 waxaa laga sameeyaa; Goga
 geela. GOG waxaa la yir-
 aahdaa; Saanta geella jeexeda. Farsamada loo sameey-
 aana waxaa weeye; Marka sarta laga bixiyo, Tuluda.
 TULUD waxaa la yiraahdaa; Neefka ishinka ah. Ama ha
~~zii~~ ahaado geel ama ha ahaado lo'e. haddaba marka
 laga bixiyo tuluda haraga, ee lakala jeexo, ama marka
 horeba jeex ahaan looga bixiyo, markaasaa intaan sartu
 qalalin waxaa laga sarearraa serjiyada. Markaa meeshii
 laga sarsaray baa waxaa lagaga taxaa, Jil laga jeexo,
 sarta. Markaasaa waxaa laga soo lulaa geed ama udbo
 inta fooda laysu geliyo looqotomiyo dhulka. Markaa
 waxaa lagu guraa dhigo ama dhagxan. Dhagxantu ama diga-
 du waxay ku jiraysaa inta uu qalalayo ee ka soo ~~zii~~ laa
 laado geedka.

FARSAMADA AQALKA

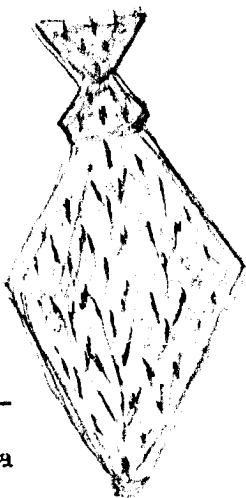
QUNBE

Marka uu qalalo baa la soo furraa oo laga soo daa-diyaa wixii lagu guray ama digo ama dhagax midkii uu ahaaba. Markaa waxaa loo sameeyaa, Saddeex qori oo yar-yar oo lagaga sameeyo afka hore iyo qori balaaran oo looga dhigo Aabur. Markaa ka dib baa la xooleeyaa; oo loo sameeyaa saab. Hilay iyo xarig lagu raro . Qunbaha laguma shubto wax aan ahayn hilib iyo ~~xumugama~~ subag ama timir. Qunbaha marka uu maran-yahay waxaa had iyo goorba looga cabsadaa bahalka la yiraahdo; Camarka. Camarku haddii uu gallo waa cunnaa oo daldalooliyaa. Markaa mar haddii bahal-kaasi gallo, caaqiibo ma yeesho.

FARSAMADA AQALKA

AAGAAN

Aagaan: waxaa la yiraahdaa; mid ka yar haamaha waaweyn hase ahaatee ay iskaga mid yihiiin, tolliinka iyo waxyaabaha laga tollo. Waxayse ku kala duwanyihiin; Dhaqmaatinka. Aagaanta waxaa lagulushaa caannaha marka ay tahay guyarada ee caannuhu ka yaraadaan haamaha waaweyn.

Gu' yaro waxaa la yiraahdaa; Marka gu' guna jeesto, xag-aagana aan la gaarin. Aagaanta marka ay tahay gu' weyn-aha waxaa lagu uhiigtaa dhitada. Dhito waxaa la yiraahdaa caannaha dhanaan ee ladoonayo in la lulo oo subagaлага baxo. Aagaanta marka geellu guriga ka fogyahayna, waxaa loogu caanna teellaa reerka. Caanna-teel waxaa la yiraahdaa; marka reerka caannaha loogu soo qaado ~~marka~~ awrta. Aagaanta marka ragu guryihiisa ka maqan yahayna haweenku waxay ugu dhigaan caannaha kaydka ~~marka~~ ah. Aagaanta marka jiilaalkii reerka ceelku u dhow yahayna waxaa loogu arooraa dhabarka oo waxaa ugu aroora dumarka marka jiilaalku adkaadana waa lagu dhaansadaa awrta.

DHIKIL

Dhikil: waxaa la yiraahdaa; mid ka yar Aagaanta.

Hase ahaatee ay iskaga mid yihiin farsamada tolliin-
ka iyo waxyaabaha laga tolloba. Haamaha waaweyna xa-
ga farsamada waa iskaga mid.

Xaga dhaqmaatinkana waxay iskga
mid yihiin, Aagaanta, ~~shirk~~ iyo
dhiisha. Dhikisha waa la cu-
li karaa waana la hogeen karaa.

Dhikishu; Aagaanta waa ka yartahay, dhiilaha qaarkoodna
waa ka weyn tahay. Dhikiluhu iyaguna waa kala waaweyn-y
yihiin. Dhikisha marka caannuhu ka yaraadaan Aagaanta,
markaasaa uu ku lushaa reerka aan carruurta la hayni.

Marka caannuhu uga bataan in la dhambi karo. Dhikishu
waxay leedahay saab, hilay, lingax iyo gar lagu raro.

Marka ay tahay jiilaalka adag ee ceelku fogyahayna
waa la dhaansadaa dhikisha. Marka ceelku dhowyahay,
ama balida biyuhu ku jiraanna, waxaa loogu arooraa,
itabarka. Dhikisha kaydkana waa lagu dhigtaa, caanna-
teelkana waa lagu soo rartaa.

FARSAMADA AALKA

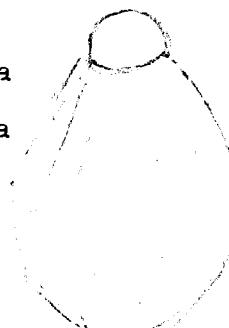
DHERI

Dheri: waxaa la yiraahdaa; walax lagu karsado cuntada ✓
 Dheriga waxaa laga sameeyaa, dhoobo la oooyey kadibna
 la dubbay. dherigu waxaa weeye; walax
 godan qoortana u dhuuban, salkana u
 balaaran. Dherigu wuxuu leeyahay,
 laba dhigood oo kaga yaal qoorta.
 Dherigu wuxuu qoorta ku leeyahay,
 xaradh lagu qurxiyey. Dherigu waxaa
 weeye, walax aad u jilicsan oo markiiba jabbi og hadd
 ii uu gaaro, nabar yari. Sidaa sawadeed waxaa loo sa-
 meeyaa, saab lagu raro lagagana ilaaaliyo, nabarada
 kor kaga dhici-lahaa. Nabaradaas oo ah kuwa yar-yar
 ee sida sahlan ugu dhici lahaa. Dheriga waa ka dhadha-
 n macaantahay cuntada lagu kariyaa, cuntada lagu kari-
 yo weelka kale.

AASHUUN

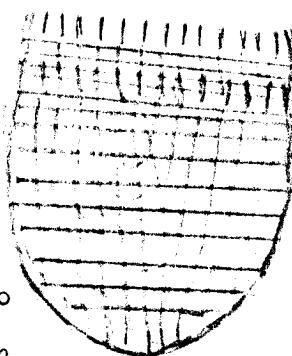
Aashuun: waxaa la yiraahdaa; walax ka
 mida weelka lagu shubto biyaha marka
 magaalada la deganyahay. Waaana
 laga sameeyaa, dhoobo la oooyey,
 kadibna la dubbay. Aashunku waa
 walax jilicsan dhakhsana u jabi og
 haddii aan la dhqaalayn. Aashunka sida badan lagagama
 dhaqmo miyiga.

FARSAMADA AqALKA

GENBISE

- Genbise: waxaa la yiraahdaa; saab aan ahayn ka weelka lagu rido. Wuxaana laga sameeyaa; laamo yar-yar oo aad u dhuudhuuban oo laga soo gooye dhir badan oo kala gedisan. dhirtaa oo ay ka midyihii, ged la yiraahdo; dhuy-ac, dhafaruuz, Mircan-
- yo, Toon ama hohob iyo dhir kale oo farabadan.

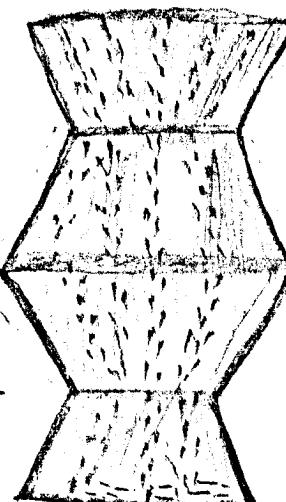

waxaa kale oo laga sameeyaa; Jil lagu xirxiro, dhamaanba saabka. Genbisaha looma sameeyo sida saababka kale. Genbisaha Jilka waa lagu wada maraa oo looma yeelo dalool weyn oo wax ka dici karaan waaweyni. Laamaha laga sameeyaaana waa ka badan yihiin kuwa laga sameeyo saababka kale. Genbisaha marka farsamadiisa kale la dhameeyo waa la aslaa. Genbisaha waxaa lagu gurtaa, Hilibka la shiilo oo la yiraahdo, Kunbis. Waxaa kale oo lagu gurta, Hilibka la dubbo rex iyo ka la solo. Marka aan hilib loo hayn waxaa lays kaga gurtaa, alaabada yaryar ee aqalka taal.

PARSIWADA AALKA

SATI

Sati waxaa la yiraahdaa; wakax lagu rido xeerada marka gabar la guur-saday la rarayo. Ama gabar intay rimerkooda soo gaartay la dhibaad-nayo. Xeero waxaa la yiraahdaa; Hilbaha oo-dkaca ah ama Muqimada ah ee gabdhaha lagu dhibaadiyo marka la guursado. Hase ahaatee, weelka

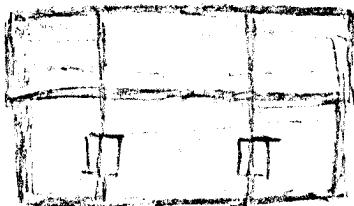

lagu ridayo satiga waxaa weeye; baaquli weyn ama xeero laftees. Xeeradaa oo ah mid sida baaquliyaada u samaysan oo loogu tila galay. Satiga waxaa laga sameeyaa, Caw. Harag la magdeeyeyna waa lagu jahaasaa. Hareerahana waxaa lagaga tollaa suum-an maas ah oo looga ahigo sidaynal. Satiga waxaa korka lagaga tollaa(Aleel) Aleeshaa oo lagu quryinayo, midabka la jecel-yahayna uu yahay Cadaan. Satigu waxaa weeye; walax soomaalida xaguenda kule sharaf weyn iyo qiimo badan.

FARSAMADA AQALKA

ABXAD

Abxad ama Xashin: labadaba waxaa la yiraahdaa; walax lagu gurto dharka iyo wixii kale oo lagala maarmi-waayyo. Waxayna ka mid tahay farsamda soomaalidu samayso. Abxada waxaa laga tollaa, Caw. Kor-na qofkii doonaa wuxuu kaga jahaasaa harag la mag-deeyey. Wuxaana lagu tollaa mudac. Abxada waxaa dhexda loogu sameeyaa laba suun oo maas ah iyo laba qarabi. Abxadu waxaa weeye; shandada soomaalida ama sanduuqa soomaalidu samaysato.

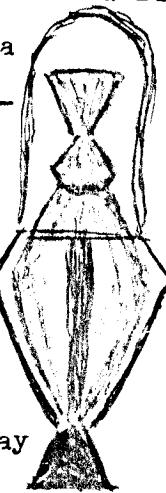
Abxada waa laga wada tollaa caw cad iyo mid midabo loo yeelaba. Abxadu marka ay korka ku leedahay jah-aaska kama dhacdo, shedad kasta oo dibadaha laga keeno amaba waa ka wanaagsantahay. Abxadu dharka ma gubto iskumana cunno si kasta oo uu ugu raago. Abxada qofba midii uu doono buu tollan karaa. mid yar iyo mid weyn.

FARSAMADA AQALKA

DHIIL IYO DH'IIL

Dhiil waxaa la yiraahdaa; walax ka mida weelka lagu shubto caannaha iyo wixii kale ee lagala maarmi-waayaba. Dh'iilna waxaa la yiraahdaa; Aaburkeeda. Dhiisha waxaa laga tollaa geedka la yiraahdo, Qabbo, Moroh, Caw, Xig, iyo dhir kale oo fara badan.

Dhiisha xaga farsamada tolmaha waxay iskaga mid yihiin, haamaha iyo aagaa-maha. Hase ahaatee waxay kaga du'wantahay dhiishu saab male. Wixaase loo sameeyaa sidayaal. Sidayaashaa waxaa laga sameeyaa suun maas ah ama mid meged ah. Dadka qaarna mid ay liiliyeen bay iskaga sameeyaan. Dhiilaha waxaa kale oo loo sameeyaa, shaqal. (Shaql) waxaa la yiraahdaa; maroyar oo dhiisha qaarka sare lagaga tollo. Dh'iilkana lagu wada tollo. Dhiiluhu waxay kale oo kaga du'wanyihiin haamaha iyo aagaamahaba, Waxay leeyihiin, sariir. (Sariir) waxaa la yiraahdaa; salka balaaran ee dhiishu ku fariisato. Dhiilaha dadka qaarkii waxyay ku qurxiyaan, Aleel. Aleel waxaa la yiraahdaa; walax dhulka xeebaha ah laga guro.

FARSAMADA AQLAKA
 DHIIL IYO DH'IIL

Aleeshu waxay leedahay midabbo badan oo kala ged-isan. Wuxaana dhiisha lagaga tollaa suumanka sid-a yaasha ah, korkooda. Dhiilaha waxaa kale oo la-ga qoraa, dhir uu ka mid yahay geedka la yiraah-do, Dhidin. Dhidin waxaa la yiraahdaa, geedka mal-malka laga gurto. Dhiilaha marka la dhameeyo tol-iin kooda ama qorriinkoodana waa la xooleeyaa.

Koolayn waxaa la yiraahdaa, marka ugu horraysa ee weelka cusub la doonayo in lagu dhaqmo, farsamada loo qabto. Haddaba dhilaha xaga koolaynta waxay iskaga mid yihiin, Haamaha iyo Aagaamaha. Dhiilaha kuwa qoriga ah waxaa qorra ragga. kuwa la tollana waxaa tolla haweenka.

Haddaba dhiilaha kuwa la qorro waxaa la yiraahdaa; dhiil qo'ri. Dh'iilkeedana waxaa la yiraahdaa; Dh'iil qori.

FARSAMADA AQALKA

BUQUL

'Buqul: waxaa la yiraahdaa ; walax ka mida weelka
 lagu shubto caannaha ee soomaalidu sa-
 mayso. Waxeena weeye mid ka yar dhiisha
 Buquusha xaga farsamada tolliinkana
 waxay iskaga mid yihiin, dhiilaha iyo
 haamaha ,ama aagaamahaba. Buquusha
 marka ilmuu dhasho baa ~~intima~~ inta uu yaryahay
 waxaa loogu shubaa caannaha. marka ay geediga
 tahay ee reerku guurana waxaa loogu qaadaa caan-
~~ha~~ aha. Buqulaha kuwo dhirta laga qorraana waa
 jirraan. Buquusha Aaburkeedana waxaa la yiraahdaa;
 Bu'qul. Buquusha haddii lagala fursan waayona waa
 loogu shubaa ilmaha ~~zamman~~ biyaha.
 Buquusha waa la cullaa hase ahaatee lama hogeyyo.
 Sababtuna waxaa weeye; ilmaha baan weelka la ho-
 geeyyo caannaha lagu shubo dhamayn. Buquushu waxaa
 weeye; walax aan dadka waaweyn waxba u tari karin
 haddii ay cabaan ama dhamaan waxa ku jira.

FARSAMADA AQLAKA

JIRaab

Jiraab: waxaa la yiraahdaa; walax
 alaabta yar yar lagu gurto. kana
 mida farsamada soomaalidu samayso.

Jiraabka waxaa laga sameeyaa haraga
 Riyaha iyo haraga ugaarta qaarkeed.

Sida looga sameeyaaana waxaa weeye;
 marka horre neefka waxaa
 haraga looga bixiyaa sida
 cukada. (Cukad) waxaa la yir-
 aahdaa; haraga laga bixiyo
 neefka isaga oo aan la kala jeexin ee
 laga siibo isaga oo isku dhan. Haragaas oo ah kan
 leo iib geeyo magaaloo yinka. Haddaba haraga marka
 neefka laga bixiyo, intaanu qalalin baa dhogorta
 laga xiiraa. markaa kadib baa la aslaa. markaa
 labada lugood waxaa laga dhigaa afkii iyo sidihii.
 Labada jeeni iyo luqun tana waa laga farqiyyaa.

JIraabka marka sidaa loo sameeyo baa la jejebiyaa.
 Marka la jejebinayana waxaa had iyo goorba lagu
 qooyaa caanneeyo. Caanneeyo waxaa la yiraahdaa;
 caannahaa laga miro subaga marka la shiilo.

FARSAMADA AQALKA

SIBRAAR

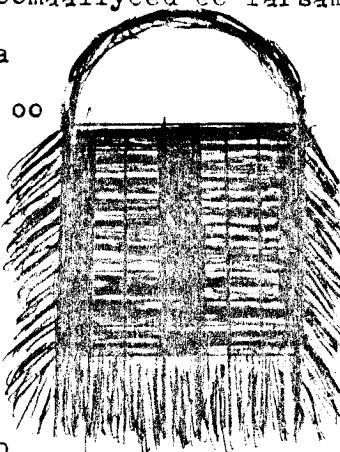
Sibraar waxaa la yiraahdaa; walax ka mida weelka caanaha lagu shubto ee soomaalidu samayso.

Sibraarka waxaa laga sameeyaa, haraga ariga iyo haraga ugaarta qaatkeed.Ugaartaa oo ay ka mid yihiin, deerada, dibtaagta, iyo cawsha. Sida looga sameeyaana waxaa weeye; marka horre ee neefka haraga laga bixinayo, waxaa looga bixiyaa sida cukada oo kale.(Cukad) waxaa la yirrahdaa haraga loogu tala galoo in la iibiyoo, ee neefka laga saaro isaga oo aan la jeexin. marka haraga neefka laga bixiyo intaanu qalalin baa dhogorta laga xiiraa. Markaa kadib baa la aslaa. Marka la aslo baa hadana la jejebiyaa. Markaa kadib baa halkii luqunta laga bixiyey iyo labada jeeni midkood meeshii laga bixiyey,waxaa laga gelyaa qoryo loo qorray oo loogu tala galay.Jeeniga kale meeshii laga bixiyeyna waxaa loo sameeyaa, xarig lagu xiro markii loo baahdana laga furo. Markaa halkaa marna la xirayo marna la furayo,waxaa laga shubtaa caanaha marka laga wahsado, afka weyn.Labada lugood haragoodana waa laysku tidcaa oo waxaa laga dhigaa side. Halkii labada lugood u dhexayseyna waxaa la ga dhiga afkii.

FARSAMADA AALKA

WEYNBAAR

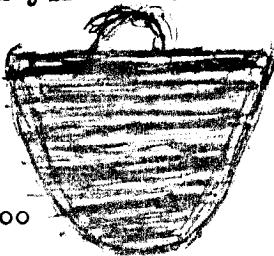
Weynbaar: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida wax-yaabaha alaabta lagu gurto ee soomaalidu samayso. Wuxaan sameeyaa, haweenka soomaaliyeed ee farsam-yaqaanka ah. Weynbaarka waxaa laga sameeyaa, Xarig dhuuban oo la yiraahdo, geedi. Xarigaa waxaa laga soohaa geed la yiraahdo; Mooli. Waxaa kale oo laga sameeyaa xarko buur-an oo laga sooho may-raxda galoolka. Waxaa kale oo laga sameeyaa mayrax galool oo aan soohnayn. Waxaa kale oo laga sameeyaa, Dun madow iyo Dun Cad iyo dun guduudan. Farsamada xageedaba waxay iskaga mid yihiin, Hohobka. Weynbaarku waxaa weeye, walax qur-ux iyo adkayaan labadaba leh. Haweenkuna ma wada samaysan karaan. Sababta oo ah, Mid dhaqaaleheedu udiido iyo farsamadiisa aan oqoon labadaba waa leeyihiin.

FARSAMALA AQALKA

DANBIIL

Danbiil: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo ka mida alaabta lagu adeegto. EE soomaaliidu samayso. Wuxaan sameeyaa haweenka soomaaliyeed. Danbiisha waxaa laga sameeyaa; Cawda. Farsamada loo sameeyana waxaa weeye; marka horre, cawda waa la qooyaa. Markaasaa li dhilaa. Markaa kadib waa waxaa loo falkiyaa sida marka dermooyinka la falkinayo oo kale. Hase ahaatee, ka dhuudhuuban. Markaasaa la tollaa, oo waxaa loo tollaa, si meerisa waxaana loo sameeyaa, laba side. Caw madow mid guduudan iyo mid cadbana waa laga falkiyaa danbiilaha. Markaa danbiiluhu waxay yeeshaan midabo badan. Hase ahaatee, danbiisha weyn waxaa laga falkiyaa cawda cad oo keliya. Loomana yeelo midabo qurxinaya. Danbilaha yar-yar waxay haweenku u qurxiyaan, waxay kaga soo adeegtaan, suuqyada. Markaa way ku xaragoodaan.

XEERO

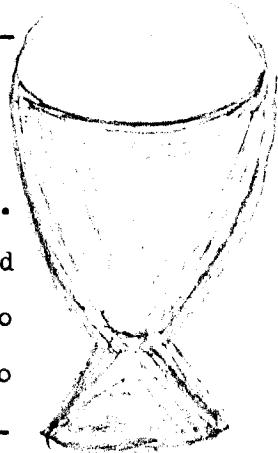

Xeero: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida weelka cuntada lagu rito ee soomaalidu samayso. Xeerada waxaa laga qorraa dhirta. Dhirta laga qorrana waxaa ka mida, geedka la yiraahdo, Yucub. Xeerada waxaa lagu qorraa, gudinta weyn ee xoolaha lagu oodo iyo dulmar. Xeerada marka la qorrayo, marka horre waxaa laga qorraa afarta dhaban, markaa ka dib baa hoos loosoo rogaa. marka qorriinkeda kale la dhameeyo, waxaa loo sameeyaa, sidayaal suun ah. markaa kadib xeerada waa la aslaa. Subagna waa lagu xooleeyaa. Xeeryaha qaarkood waxaa loo sameeyaa, sariir, qmarna waxaa la balaariyaa salkooda. Xeeryaha waxaa qorra raga.

QARROG

Qarrog: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida weelka caannaha lagu shubto ee hawee-ka soomaaliyeed tollaan.

Qarroga haddii lagala fursan-waayo waa lagu shubtaa biyaha.

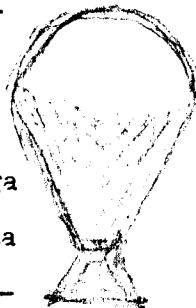

Qarroga waxaa laga tollaa geed la yiraahdo, Qabbo iyo Caw iyo Moroh iyo xig iyo dhir kale oo fara badanba. Qarrog yada qaarkoodna waxaa laga qorraa dhir. Dhirtaa oo uu ka mid yahay geedka la yiraahdo Dhidinka. Qarrog yada marka la dhameeyo tolliinkoodana waa la aslaa, markaa waxaa lagu shubaa caanno dhanaan oo ciira. Markaasaa lagu qalajiyaa. Markaa ka dib baa la cullaa. Markaa kolka weelku sidaa u cusub yahay waxaa la yiraahdaa (Gocayo. Qofkii doonaa qarroga sariirta waa ka jah-aasaa. Qofkii doonaana waaba wada shaqlaa. (Shaqal) waxaa la yiraahdaa; maro weelka qaarkii korka lagaga tollo. Qaroga waxaa lagu sooryeeyaa, martida aad looga xishoonyayo ee la xurmaynayo. Caadana uma aha in lagu maalo xoolaha haddaan lagala fursan waayin.

FARSAMADA AQALKA

DOOBI

Doobi: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida weelka lagu shubto caannaha ee haweenka seo-maaliyeed tollaan. Doobigu waa ka yaryahay Qarroga. Harruub-arigana was ka weyn-yahay. Doobiga farsamada tolliinka iyo waxyabaha laga tollo, waxay iskaga mid yih-in, Haamaha, Aagaamaha, Dhiilaha iyo Buqulaha amase Marruubadaba. Doobiga sida badan laguma maalo geella, haddii aan laga fursan-waayin. Hase ahaatee, waxaa lagu maallaa lo'da. Doobiga martidu haddii ay nin qura tahay waa lagaga xilbixi karaa haddii lagu sco-ryeeyo. Haddii doobigu mid weyn yahayna, laba nin waa la siin karaa. Doobiyada qofkii doonaa waa shaqlaa sariirtana waa u jahaasaa. Doobiga marna ma suu-rowdo in ariga lagu maallaa. Sababta oo ah, waa ka weyn yahay oo waannu geliba karii candhadiisa.

FARSAMADA AQALKA

HARRUUB ARI

Harruub-ari: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida weel- ,
 ka lagu shubto caannaha arigana lagu
 maallo ee ay tollaan haweenka soomaali-
 yeed. Harruub-ariga xaga farsamada tol-
 liinka iyo waxyabaha laga tollona waxay

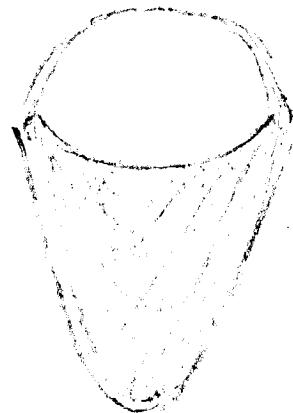
 iskaga midyihiiin, Doobiga, Qarroga, Dhiillaha, Buqul-
 laha, Aagaamaha, iyo Haamaha. Hase ahaatee xaga dhaq-
 maatinka waa kaga du'wanyahay. Harruub-ariga laguma
 maallo geella ama lo'da haddii aan lagala fursanwaay-
 in. Sababtuna waxaa weeye; wuu yaryahay, ishinkuna
 waa ka caanno badanyahay.(Ishin) waxaa la yiraahdaa;
 geela iyo lo'da. Harruub-ariga dhirtana waa laga qo-
 rraa. Harruub-ariga ka la qorro waxaa qorra ragga ka
 la tollana waxaa tolla, haweenka. Haddaba Gurgurka
 dhamaanba qaybihiisa la tollo haweenku marka ay bar-
 anayaan, waxay ku bartaan geed la yiraahdo,(Ilgaal)
 ama geed kale oo la yiraahdo, (Argeeg.) Marka ay yih-
 iin hablaha yar-yar ee ay ariga raacaan. Sida aqalka
 loo dhisana waxay ku bartaan, geed la yiraahdo(Duur)
 marka dhulku rayska leeyahay. Iyo maryo yaryar oo ay
 inta jeexjeexaan ka dhigtaan raro.

FARSAMDA AQALKA

HARUUB-GAAL

JAAR

GAAWE

Jaar iyo ~~Harruum~~ Gaawe labadaba waxaa la yiraahdaa;
 Harruub-gaalka. Harruub-gaalku waxaa weeye, walax lagu
 maallo geella. Haddaba ka weyna waxaa la yiraahdaa;
 gaawe, ka yarna waxaa la yiraahdaa; Jaar. Harruubgaalku
 xaga farsamada tolliinka ama qorriinka wuxuu kala mid
 yahay, Qarrog yada iyo Doobiyada. Hase ahaatee, Harruub-
 gaallada sida badan waa la hogeyyaa. Lamana jecla in la
 cullo haddii aan lagala fursan waayin. Harruub-gaalka
 waa lagu maali karraa Lo'da haddii lagala fursan waayo.
 Hase ahaatee, marnaba laguma maali karro ariga. Sababta
 oo ah waa ka waaweyn yihiin ariga oo waanay geliba ~~kari~~
 karin hoostiisa. Harruub-gaalada waxaa loo sameeyaa;
 side yar oo suuna. Hase ahaatee iyaga lama jahaaso, lama-
 na shaqlo.

FARSAMADA AQALKA

WEYSO

Weyso: waxaa la yiraahdaa; walax lagu weyseysto marka !
 la doonayo in la tukado saalaada. ~~XXXX~~
 Waxaa laga sameeyaa Weysada, Qabbo,
 Ilgaal, iyo Argeeg. Weysada waa laga
 qorraa dhirta laga qorro weelka kale.
 Weysooyinka mida la tollo waxaa loo
 qorraa geed laga gelliyo, afka igo fur
 qoriya. Weysada la qorrana waxaa lagaga
 tollaa xaga danbe Qabo. Weysooyinka middood kastaba
 waxaa loo sameeyaa suuman looga dhigo sidayaal.
 Weysada la qorro waxaa qorra ragga. ~~XXXXX~~ Weysada la
 tollana waxaa tolla haweenka. Haduuba ta la tollana
 raggu qayb buu ka qaataa oo wuxuu u qoraa furka iyo
 qoriga afka laga geliyo. Ta la qorrana dumarku qayb
 bay ka qaataan oo waxay u tollaan salka.

(Farsamada Tusbax)

Tusbax: waxaa la yiraahdaa walax lagu we-
 rdiyo. Werdi: waxaa la yiraahdaa marka la
 akhriyayo waxyaabo lagu xusayo Illaah.
 Markaa tusbaxa waxaa lagu tirsadaa waxyaabahaan aad akh-
 riyaysa markaa aad Illaah xusayso. Tusbaxa waxaa laga
 qorraa geed la yiraahdo; Aftoxolle. Tusbaxa dunna
 waxaa looga dhigaa; Bul afkiisa horre. Bulkaa oo lagu
 qurxinayo.

DABAQ

Dabaq: waxaa layiraahdaa; walax marna wax lagu gurto, marna wax lagu dabooshoo, oo ka mida farsamada haweenka soomaaliyeed tollaan. Haddaba dabaqa waxaa lagu gurtaa Timirta iyo Hilbaha qalalan ee la dubbo iyo wixii kale oo lagala maarmi waayo, isagana aan wax u dhimayn. Haddaba marka loo baahdana weelka aan daboolka lahayn baa lagu dabooshaa. Dabaqa waxaa laga tollaa geed la yiraahdo, Sariig. Sariiga waxaa loo madoobeyyaa ama loo caseeyyaa, sida cawda oo kale. Sariigu waxaa weeye; geed aan hore u jabin.

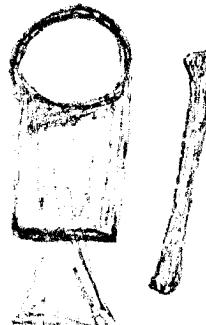
KALAX

Kalax: waxaa la yiraahdaa; walax lagaga cabbo haamaha kana mida farsamada soomaalidu ay qorto. Kalaxa waxaa laga qoraa dhirta la yiraahdo, Geed-nugeyl. Ama Geed-quwaax. Geed-nugeylka waxaa ka mida Geedka la yiraahdo Dhidin, Xagar, Gawlalo, Muqlo, Qaroon, iyo dhir kale oo fara badanba. Kalaxa marka la dha-meeyo qorriinkiisa waa la xooleeyyaa. Waxaa-na lagu xooleeyyaa, Asal iyo xayr ama subag hadba kii markaa la heli karro. Kalaxa haamaha oo lagaga cabbo bay ku eegtahay hawsha lagu qabtaaba.

FARSAMADA AQALKA

TIB IYO MOOYE.

"Mooye: waxaa la yiraahdaa; walax lagu tunto badarka iyo wixii kale oo lagala maarmi waayo. Tibtuna waxaa weeye; ta lagaga tumo korka. Mooyaha waxaa laga qorraa dhirta la yiraahdo, Geed-nugeyl. Kadibna magacyo badan u kala baxa.

Mooyaha marka qorriinkiisa la dhameeyo, waa la aslaa. Tibtana waxaa looga gooyaa dhirta Geed-adayga ah ama Geed-labka la yiraahdo. Mooyaha iyo Tibta waxaa qorra ragga sida badana waxaa ku shaqeeya haweenka.

(LIILIYE)

Liiliye: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo lagu jilciyo Suumanka. Waxaa laga gooyaa dhirta Geed-labka ah. Wuxuu lagu jiidaa suunka. Markaasaa suunku wuxuu noqdaa wax jilicsan. Suumanka marka horrena waxaa lagu qooyaa Fuud ama caaneeyo, hadba kii markaa la heli karo.

FARSAMADA AQALKA

BIXIYE

Bixiye: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo haamaha marka la lulo lagagala sooboxo subagga. Wuxuuna ka mid yahay farsamada soomaalidu qorto. Waxaana laga qorraa dhirta la yiraahdo; Geed-nugeylka. Ama Geedka la yiraahdo, Himirta. Waxaana lagu qurraa birta lagu qorro weelka kale ee yar-yar.

Bixiyaha dheryahana waxaa lagaga soo guraa Bariiska iyo mesegada, ama galleydaba.

(Qude)

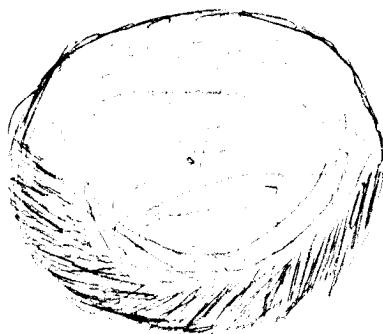
Qude: waxaa layiraahdaa; walax yar oo lagaga soo guro Tebedaha, Ubbooyinka iyo Qunbayaasha, Hilba-ha la yiraahdo, Muqmada, ama oodkaca. Amase Hilbaha la yiraahdo kumbiska iyo Jabdhanka. Waxaana laga Qorraa dhirta laga qorro bixiyaha. Xaga farsamada Qorriinkana waxaa weeye; iskaga mid.

(FANDHAAL)

Fandhaal: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo lagu cunno Soorta. Bariiska, Mesegada, iyo Galleyda. Ama wixii kale ee lagala fursanwaayo. Fandhaalka dhirta laga qorro iyo farsamada loo qorroba waxay iskaga mid yihiin, Bixiyaha iyo Qudaha. Hase ahaatee isagu waa ka yaryahay.

FARSAMADA AQALKA

MASAF

MASAF

'Masaf: waxaa la yiraahdaa; walax lagu hufo, Haruurka, Galleyda, Bariiska iyo waxyaabihii kale ee loo baahdo in la hufaba. Masafta waxaa laga tollaa Caw iyo Sariiga. Iranna waxaa looga dhigga qorka laga qorro Cawda oo la yiraahdo Otor.

Masafta Cawda Guduudan, mida Madow iyo mida Cadba waa laga tollaa. Masafta marka Sariiga laga tollayana waa laga tollaa midab kasta oo Sariigu leeyahayba.

Masafta haddii la doono iranka waxaa looga dhigi kara Mayraxda Qararada ama mayraxda Galoolka. Masafta waxaa tolla haweenka.

YEEL

Yeel: waxaa la yiraahdaa; Xarko. Xarkahaas oo ka koo-bma shan Xarig oo hawhooduna u gaar tahay. Xarkahaas mid kastaaba wuxuu leeyahay, magac gaar u ah. Waxaana ka mida magacyadooda,

(1) Yeel

(2) Cayn

(3) Bayd

(4) Surad-rare.

(5) Gibil-xeer.

Yeesha waxaa laga sameeyaa; Saddex waxyaalood.

Waxaana ka mida, (1) JIL

(2) Boqon

(3) Seed.

FARSAMADA AQALKA

YEEL

Waxaa kale oo laga sameeyaa yeesha Suun laga jeexo Saanta Biciidka. Sida looga sameeyaan waxaa weeye; Jilka marka laga samaynayo, waxaa jilka laga jeexaa Haraga xoolaha. IYo haraga ugaarta. marka haraga neefka laga bixiyo, waa la hoodhiyaa. Hoodh waxaa la yiraahdaa; Haraga la qurmiyo. Markaasaa inta la aslo la jeexaa. Markaa ka dib baa jilkii laysku tidcaa. Isaga oo saddex laagood ah. Boqonta iyo Seedda marka laga samaynayana, Marka horre neefka waxaa laga gooyaa Boqonta ama Seedda. Markaasaa la qalajiyaa. Marka ay qalalaan baa la tumaa. Marka ay jilcaana waa la feerraa. Markaa waxaa laga soohaa xarko yar yar oo dhuu-dhuuhan. Markaa xarkahaa yar yar oo saddex laagood ah baa laysku tidcaa. ~~Markaxxaexq~~ Markaa Yeesha, Caynka iyo Baydda saddexdaa haweenka qaarkood waxay ka tollaan ,laba xarig oo ay isku tollaan. Afka horrena waxay uga sameeyaan bul laga feedho xariga caaradiisa horre.

FARSAMADA AQALKA

YEEL

Marka laysku tollayo labada xarigna waxaa lagu toll-aa(Indhal) Haddaba Marka suunka laga samaynayana, marka neefka haraga laga bixiyo, waxaa laga xiiraa dhogorta intaannu qalalin. Markaasaa farsamo ware-ega loo jeexaa sida Jilka loo jeexo oo kale. Markaa ka dib baa waxaa la geliyaa Fuud ama Caaneeyo hadba kii markaa la hayo. Markaasaa la liiliyaa. Markaa waxaa ka soo baxa suun jilicsan oo wax lagu xirankarro. Markaa inta lagu dhaqmayo had iyo goorba markii loo heli karaba waa lasubkaa Yeeshaa. Haddii loo waa-yo subag kale, waxaa la mariyaa, marka hilibka la karsado heenka laga bixiyo Fuudka. Asalkana had iyo goorba waa loogu dadaallaa. Yeeshaa qofkii ka fursa-nwaayaa wuxuu kale oo ka samaystaa, Xiga iyo mooliga. Haddaba dad inta ay xigii iyo mooligiina waayeen,ka samaystay mayraxna waa la arkaa.

FARSAMADA AQALKA (INDHAL

'Indhal: waxaa layiraahdaa; walax yar oo ka mida alaabta
wax lagu tollo, ee ay Soomaalidu samayso.

Indhasha waxaa lagu tollaa, Harga weyl-
aalista, Harga waxarta, Xarkaha iyo
kabaha yeelmohoodu marka ay go'aan iyo
wixii kale oo lagala maarmi waayoba.

Indhasha waxaa laga sameeyaa; Haraga naylaha yar-yar
marka ay jiraan saddex billood. Sida looga sameeyaaana
waxaa weeye; marka neefka haraga laga bixiyo intaanu
qalalin baa dhinaca galliinka ah waxaa lagu hiigaa
dhagax ama geed la yiraahdo, (Gasangas.) Marka hara-
ga gan ka kaco markaasaa la caanyeyaa. Caanyeysku
waxaa weeye; marka haraga lagu rido Fuudka ama Caan-
eeyada, markaasaa waxaa la yiraahdaa; Caanyey. Mar-
kaa Fuudka iyo Caaneeyada hadba kii loo helo baa lagu
ridaa. Markaa ka dib baa la jejebiyaa. Markaa haragu
wuxuu noqonayaa, wax jilicsan oo wax lagu tollan karo.
Markaa Indhasha hadba markii loo baahdo baa waxaa laga
jeexdaa ~~xim~~ liid yar oo wax lagu tolshaa.

FARSAYADA AQALKA

XURUG

Kurug: waxaa la yiraahdaa; ~~Xa~~ walax yar oo marka wax la toobayo, Toobinka meeshiisa yar oo daloo-sha afka laga saaro, markii la soo nuu-go ka dib. Iyo mid lagu tunto haamaha marka la cayaarayo. Midkood kastaba ha ahaadee waxaa laga sameeyaa; haraga naylaha marka ay jiraan mudo saddex billood ugu yartahay. Sida looga sameeyaanu wixaa weeye; Marka haraga neefka laga bixiyo, intaanu qalalin baa dhinaca galliinka ah waxaa lagaga hiigaa, dhagax ama geed la ~~xi~~ yiraahdo, (Gasangas) Hiig waxaa la yiraahdaa; wax la xoqay. Haddaba marka haraga gan ka kaco, markaasaa dhogorta iyo xuubyar oo la socda laga xayuubiyaa. markaa ka dib baa la Caanyeyaa, kadibna waa la jejebiyaa. Markaa wuxuu haragu noqdaa wax jilicsan oo aad iyo aad uga jilicsan Indhasha. Una malayn maysid in uu haragba yahay hadhii aannad horre u oqoon. Mararka qaarkood waxaadba moodaysaa in uu yahay xuub.

FARSAMADA AQALKA

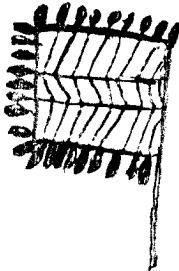
TOOBIN

Toobin: waxaa la yiraahdaa; walax
 yar oo dadka lagu toobo marka qof
 la doonayo in dhiiga laga siidaayo.

Toobinka: waxaa laga sameeyaa; Geesaha Lo'da. Toob-
 inku waxaa weeye, walax yar oo madow oo wax yar soo
 godan. Toobinku afka waa u balaaran yahay, salkana
 waa u dhuuban yahay oo wuxuu ku leeyahay, Ballool
 yar oo ah wax aen irbadi marikarin. Toobinka sida
 loo sameeyaan waxaa weeye; marka horre ee Geeska
 la soo gooyo waa la qorqorraa, markaasaa hoosta
 layskaga simaa. markaa ka dib baa laga dallooliyaa
 salka. Markaa sida wax loogu toobaana waxaa weeye;
 marka horre waxaa la saraa, qofka jirkiisa markaa
 ka dib baa toobinka la saaraa, markaasaa lagu soo
 nuugaa. Marka dhiigu ku seo bato, Toobinka gudih-
 iisa baa laga fujiyaa toobinka qofka jirkiisa. Markaa
 waxaa la qubbaa dhiigii ku jirey toobinka, markaasaa
 hadaana lagu celiyaa mar labaad. Markaa lagama daayo
 hadaaan qofka laga waayin dhiig ama dhiiga ka yimi
 aanu noqon mid fara badan.

FARSAMADA AALKA

BABIS

BABISKA DADKA
EE KOWAAD .IYO BABISKA DADKA
EE LABAAD .

BABISKA DABKA.

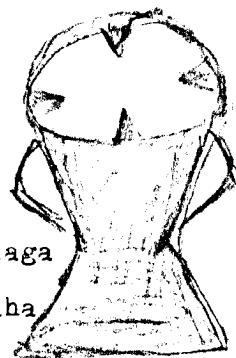
Babis: waxaa la jiraahdaa; walax yar oo dabka lagu babiyo, dadkuna isku babiyaan marka ay ku'lulaadaan. Babiska waxaa laga sameeyaa ulo yar-yar oo dhuudhuuban iyo Caw. Cawdaasoo mid Cad, mid madow, iyo mid ~~gix~~ Guduudanba leh. Haduuba babiska loogu tala gallo Dabka waxaa laga falkiyaa, Caw cad oo keliya. iyo qoriga oo lagu sameeyo. Babiska loogu tala gallo dadkane waxaa laga falkiya Cawda midabadeedu ay kala gedisan yihiin. Haweenka qarkood Babisyada ay dadka ugu tala galaan, waxay u sameeyaan Bul laga sameeyo Dun midabadeedu kala gedisan-yihiin. Bulkaa oo aad u qurxiya farsamada Babiska.

FARSAMADA AQALKA

GIRGIRAH AAD

'Girgire: waxaa la yiraahdaa; walax lagu shito dabka, markii loo baahdo in hunguri la karsado. Iyo haddii siyaabo kale loogu baahdaba.

Girgiraha, waxaa laga qorraa; dhagax laga qoddo dhulka. Hase ahaatee dhaxaasi maaha mid dhu-lka meel kastaba laga hello oo laga qoto. Dhagaxa laga qorro girgiraha waxaa laga hellaa meel-meel dhi-fa oo ay ka mid yihin (Ceel buur) ~~iyo~~ iyo (Laascaanood). Dhagaxaasi waxaa weeye dgagax cad oo jilicsan. Marka la doonayo in wax laga qorrana, waa la qooyaa. Marka uu qoyo baa haddana wax yar la kanfafiyyaa. Haddaba marka uu ka ba'o qoyaanka badani, aadna aannu u qalalin baa la qorraa. Girgiraha marka la dhameeyo qorriinkiisa, waxaa lagu gurraa danbas diiran intaan dabka lagu shidin. Sababta oo ah haddii marka horreba dabka lagu shido, muu dil-dilaacaa. Girgiraha marka danbena waa laga ilaali-yaa biyaha.

FARSAMADA AQALKA

GIRGIRAH AQAAD

Girgiraha labaad: wuxuu ka mid yahay walxaha lagu shito dabka markii hunguriga la doonayo in la karsado. Waxaana laga sameeyaa teneg iyo biraha yar yar oo la yiraahdo (Faseexado.) Birahaas oo ah kuwa lagu soo xiro, Bundaadka dharka ah marka laga keeno waddamada dib-adaha. Waxaa kale oo lagu soo xirraa, Saxaaradaha alaabta kale lagu soo dhoofiyio. Sida looga sameeyaa-na waxa weeye; marka horre tenega ~~XXX~~ waxaa laga gooyaa afka. Dhexdana waxaa laga gooyaa, cad weyn. Markaa meeshaa dhexe ee laga dalooliyey iyo afka sare dhexdooda baa laga geliyaa birraha. Waxaana loo geliyaa si isdhaafa. Markaa waxay yeshaan biruhu, daldalool yar yar oo danbasku ka daadan karo dhuxushana reeba. Markaa birraha kor-kooda ba lagu shitaa dabka. Markaasaa danbaskuna hoos u daataa, dhuxushuna hartaa. Halka dhexe ee laga dalooliyeyna waxaa laga soo qubbaa danbaska marka uu ku bato. Markii la doonayo in dabku dha-khso u baxana waa laga babiyaa.

FARSAMADA AqALKA

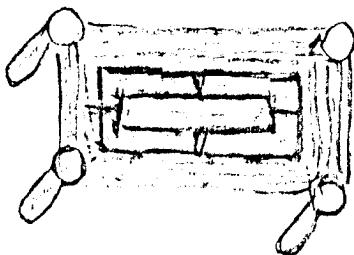
IDAN

Idan: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo dabka lagu gurto, marka loo baahdo in wax la shito udgoon. Idanka mar waa lagu soo adeegtaa oo dhuxulaha dabka ah baa jaarka lagaga soo q-aataa. Marna guriga bay haweenku ugu shidaan uunsiga ama fooxa. Marna dumarku iyagaa ku uunsada oo naftooda wax ugu shida udgoon. Idanka waxaa laga qorraa dhagaxa laga qorro, girgiraha weyn. Xagga farsamada loo qorra-na waxay iskaya mid yihiin, girgiraha weyn. Hase ahaatae waxay ku kala du'wan yihiin, idamada qaarkood waxaa loo yeelaa hagoog sare oo hareeraha ka daloosha. Qaarna waxaa loo eekaysiiyaa girgiraha weyn. Haddaba xagga hawshana waa ku kala du'wan yihiin oo idamada, wax laguma karsado. Idanka waxaa qorra ragga, waxaana sida badan ku shaqaysta haweenka, inkasta oo aannu ragana ka reebnayn hadii uu u baahdo. Idanka waa laga ilaaliyaa biyaha. Sababta oo ah wuu qoyayaa, markaa waxa uu halis u yahay in uu dildilaaco, ama innuu kala jaboba.

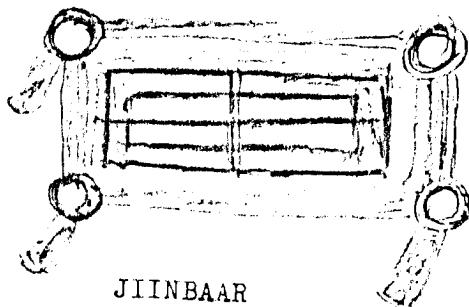

FARSAMADA AQALKA

GANBAR IYO JIINBAAR

GANBAR

JIINBAAR

Ganbarka iyo jiinbaarta, labadaba waa lagu fariistaa,
base ahaatee, ganbarka laguma seexan karo. Waxayna ka
mid yihiin labadooduba farsamada soomaalidu ay samay-
so. Ganbarka iyo Jiinbaarta labadaba waxaa laga same-
eyaa haraga Lo'da iyo qoryo yar yar oo loo qorro loo-
gana dhigo lugo. Inkasata oo aad loo ~~yess~~ jecelyahay
in laga samaysto haraga lo'da, haddana haddii laga
maarmi waayo waa laga samaystaa haraga Geella. Wuxuu
se aad ugu qurux badan yahay haraga Lo'da. Sida looga
sameeyaan waxaa weeye; marka haraga neefka laga bi-
xiyo, isaga oo qoyan baa afarta dacal laga dalooliy-
aa. Hareerahaana waa laga sar sarraa. Markaa afartii
meelood ee laga dalooliyey waxaa la geliyaa; lugaha.
Meelihii laga sar sarrayna waxaa lagaga taxaa / Jil.
Qoryaha uu ka samaysan yahayna waxay ka koobanyihiin,
sideoed qorri. Afar lugood iyo afar hareeraha ah.

SAQAF

SAQAF

FIRIN

SAQAF

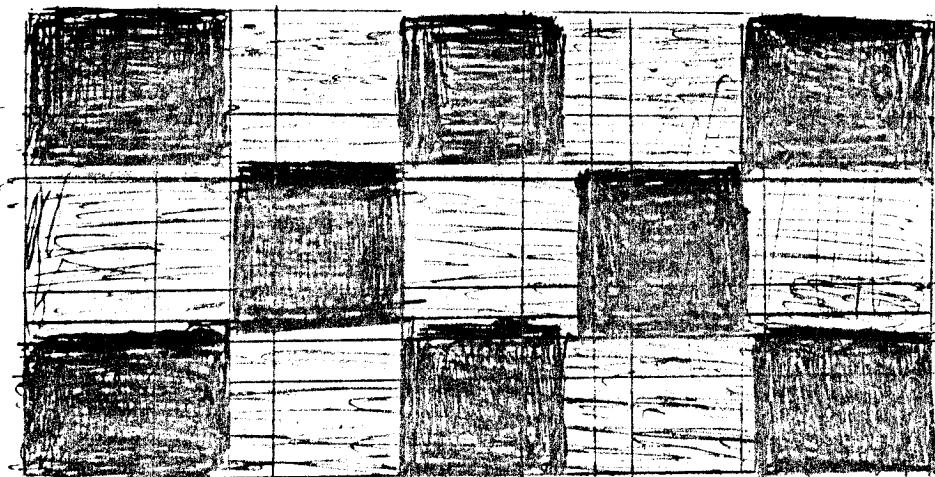
Saqaf: ~~Waxaa~~ waxaa la yiraahdaa; walax yar oo timaha lagu feerto. Saqafka waxaa laga sameeyaa oo laga qorraa; dhirta layiraahdo, (Geed nugeyl.) Farsamada loo qorraana waxaa weeye; marka horre laanta geedka laga soo gooyey waxaa loo qoraa si balaaran dhamaanteed. Márkaa ka dib baa loo qoraa ilkaha wax feera farsamadii kale ee lagu qurxinayaba. Haddaba sida badan waxaa laga dhigaa saqafka ilkeheeda timaha feera Sagaal. haddii ay saqafstu tahay mid weyn. Haddii ay tahay mid yarna, Todoba ama shan baa miduuun laga dhigaa marba inta ay saqafstu leegtahay.

(FIRIN.)

Firin: waxaa la yiraahdaa mid saqafka ka yar hasé ahaatee, ay xagga farsamada is kaga midyihiiin.

FARSAMADA AQALKA

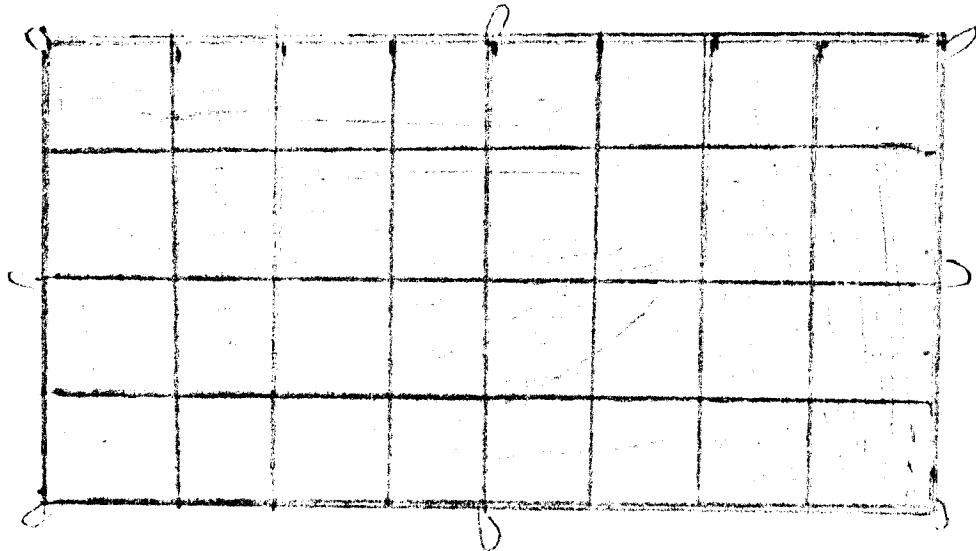
HARGA-WEYLAALIS

Harga-weyalaalis: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida g-ogosha. Harga-weyalaalista waxaa laga sameeyaa; weylaha yar-yar hargohooda. Waxayna ka koobman hargaha laga sameeyaa, Sagaal ilaa shan iyo toban harag hadba inta haragu leegyahay. Wuxaana ~~mag~~ loogu jecel yahay in laga samaysto, weyalaalista midabka la yiraahdo; (Dhiin) Midabkaasina waxaa weeye; (GUDUUD) Daddii la waayo, midabkaa Dhiinka ah, waxaa laga jecel yahay inta kale midabada kala gedisan. Sida loo sameeyaana waxaa wee-ye; marka horre waa la dhisaa haraga. Markaa kadib baa inta hareeraha laga simo waxaa lagu tollaa(Indhal) Hareerahana waxaa lagaga tollaa liid yar oo laga jee-xay hargaha looguna tala galay. Markaa ka dibna waa la aslaa .

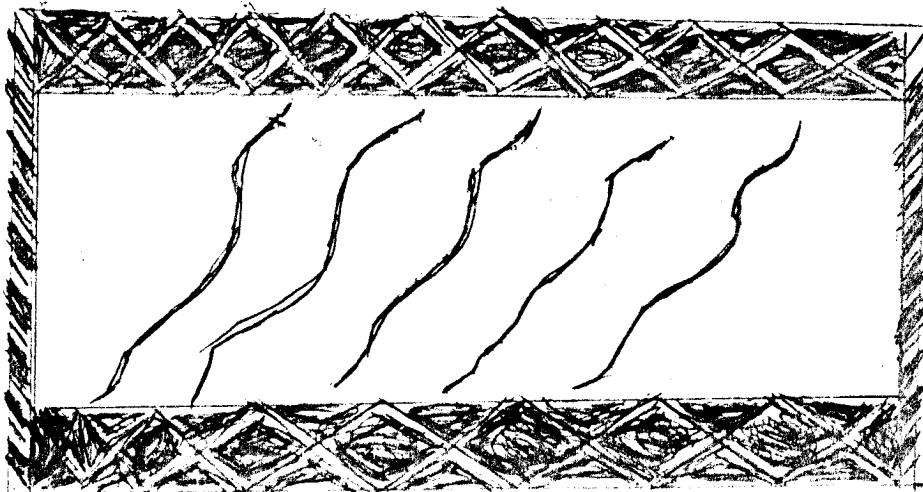
FARSAMADA AQLAKA

HARGA-WAXAR

Harga-waxar: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida Gogosha. Wuxaan laga sameeyaa, hargaha waxarahaa yar-yar. Waxay ka koobmaan, Lix iyo tobann harag ugu badnaan. Sida loo sameeyaaan waxaa weeye; marka haraga neefka laga bixiyayo waa la dhisaa. Marka ay harguhu qalalaan ee dhismaha laga gurro, markaasaa waxaa laga jeexaa hareeraha, si ay isugu sinmaan. Markaa ka dib baa laysku tollaa. Wuxaan lagu tollaa (Indhal) hareerahana waxaa lagaa galay. Marka tolleindeed la dhameeyo, markaasaa waxaa korka laga mariyaa, Asal iyo dufan. Harga-waxartu waxaa weeye walax jilicsab oo dhinaca u macaan.

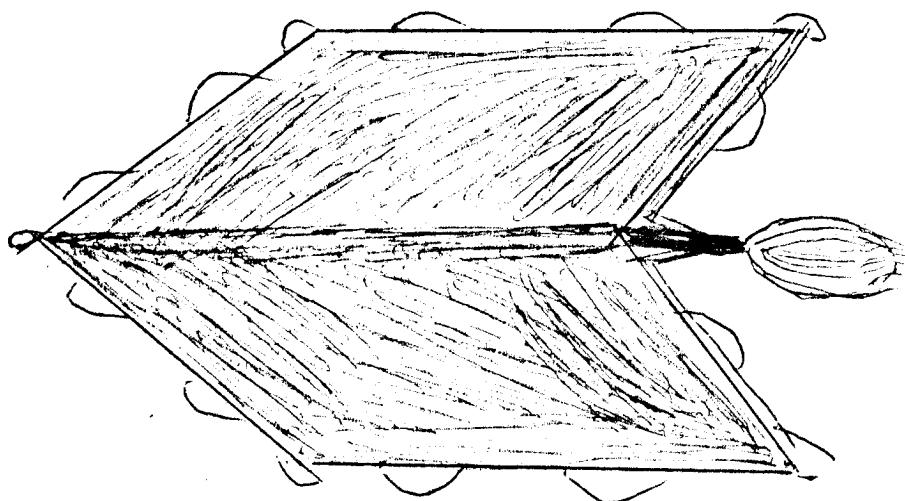
DERMO

Dermo: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida gogosha ay sameeyaan haweenka Soomaalidu. Wuxaana laga falkiyaa Geed la yiraahdo; (Caw.) Sida loo falkiyaana waxaa weeye; marka Cawda geedka laga soo gooyo waa la qooyaa. Markaasaa hadana la dhillaa. Markaa ka dib baa la falkiyaa. Haddaba dermooyinka muwo midabo loo yeollo iyo kuwo iska cad dirkaba waa leeyihiin. Dermadu waxay leedahay, gan u eeg liifka laga samaysto Fursh-aanta ama barkimooyinka. ~~Dermada~~ Dermada waxaa kale oo laga falkiyaa; Geedka la yiraahdo, (Maydho) hase ahatee, dermada laga falkiyo maydhada lama goglado, ee waxaa lagu dhistaan Aqallada. Cawda marka la doonayyo in laga falkiyo dermada waa laga ilaaliyaa in biyuhu ku bataan ama ay ku raagto.

FARSAMADA AQALKA

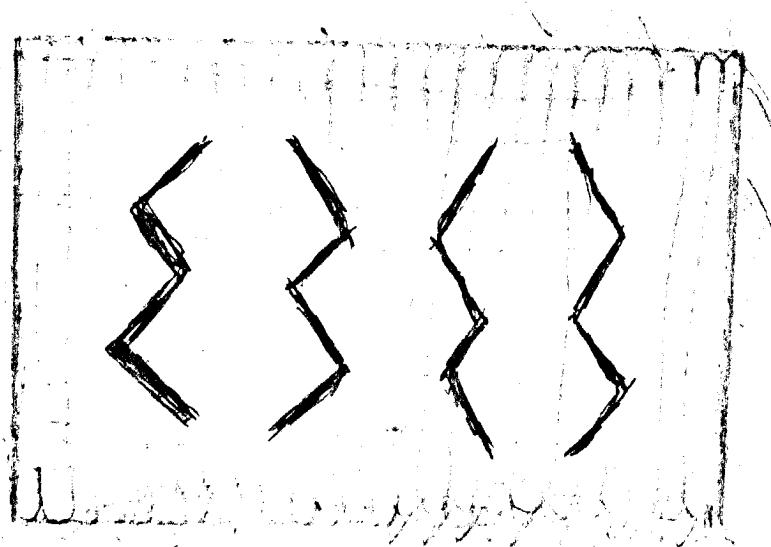
GEES

Gees: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida gogosha ay Soomaalidu goglato ama samaysoba. Wuxaan laga sameeyaa, saanta lo'da. Sida loo sameeyaaana waxaa weeye; marka neefka saanta laga bixiyo, intaanay qalalin baa waxaa laga sarsarra serjiyada, markaasaa la dhisaa. Wuxaan lagu dhisaa qoryo la yiraahdo(Dhismo) Marka ay qalasho saantu ee dhismaha laga guro, markaasaa waxaa korka laga mariyaa Asal iyo dufan. Ninkii dani ku qasabtaana waa ka samaysta saanta geela. Waxaa kale oo laga samaystaa saanta Biciidka iyo tan Goodirka. Hadaba saanta geeska ah ninkii kala maamri waayaa, Aqalkana waa ku dhistaa.

FARSAMADA AQALKA

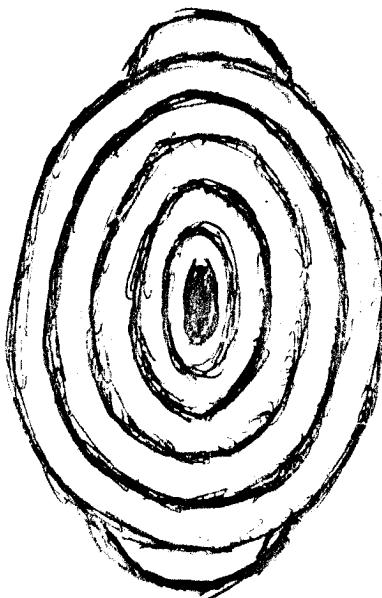
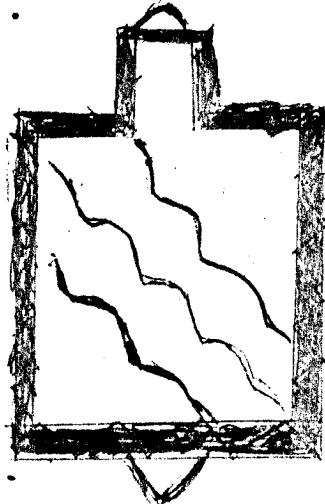
G6' GOL

Go'gol: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida gogosha ay sameeyaan haweenka soomaalidu. Go'golku waxaa weeye; harar yar oo loogu tala galay in la gogaldo. Wuxaan loo sameeyaa sida rarada waaweyn loo sameeyo oo kale oo waxba kuma kala du'wana xagga farsamada. Go'golka qofba sida uu doono buu u samaystaa. Qof qurxiya oo ku sameeya, dun iyo mayradow si uu midabbo u yeesho iyo qof isaga oo iseka cad samaystabaa. Go'golka waxaa kale oo laga sameeyaa; Hohobka. ka hohobka laga sameeyana waxyay xagga farsamada iskaga midyihiiin, Hohobka wayn.

FARSAMADA AQALKA

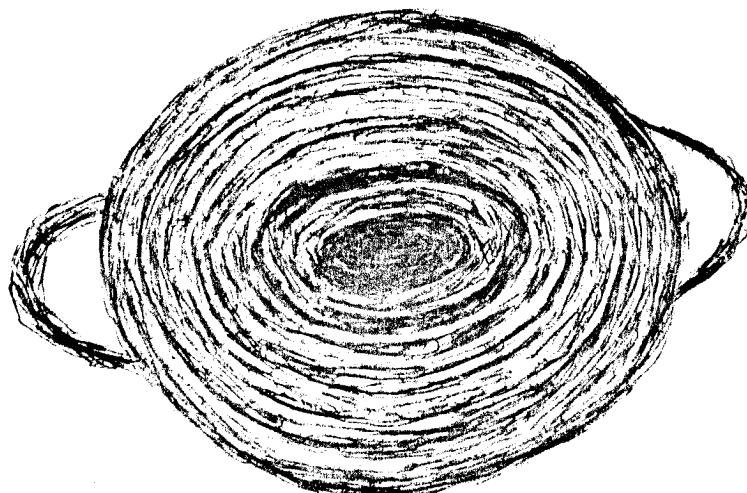
SIJAAYAD

Sijaayad: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo gogosha ka mida. Hase ahaatee, sijaayada waxaa la gogladaa marka salaada la tukanayo sida badan. Sijaayada haddii aan lagu cibaadaysanayn lama goglado. Sijaayada waxaa laga falkiyaa; Cawda. Xagga farsamada falkintana waxay iskaga midyihiiin, dermooyinka waaeyn ee la goglado. Sijaayada qofkii doonaa in uu qurxiyo wuxuu u madoobeeyaa, cawda ama u guduudiyaa. Qofkii aan awoodiisu gaarsiin karin inuu midabo u yeelana wuxuu ka falkistaa caw iska cad. Haddaba labada nooc ee kor ku calsaamsan baa sijaayadaha qofba tii cajeebisa falagsadaa.

FARSAMADA AQALKA

MASARAFAD

Masarafad: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida gogosha soomaalidu samayso. Hase ahaatee, masarafada looma goglado, hurdada ama fadhiga caadiga ah.

Waxaase loo goglaa marka dad ka badan la martqaado, baa gogosha kale waxaa looga dhigaa cuntda in ayan ku daadan. Waxaana laga sameeyaa Cawda.

Xagga farsamada falkintana waxay iskaga midyihiiin Sijaayadaha, ama Dermooyinka waaweynba. Masarafada qofba sida uu doono buu u falkistaa. qof ~~ma~~ midabbo u yeela iyo qof iyadoo iska cad falkistaba. Hase ahaatee, taasi waxay ku xidhantahay hadba sida qofka awoodiisu ay tahay.

FARSAMADA AQALKA

MINDI

Mindi: waxaa la yiraahdaa; walax lagu gaavraco xoolaha laguna qallo, hilbahana lagu cunno marka ay bisilyihiin. Waxayna ka mid tahay farsamada Soomaalidu Tunto. Mindida marka haweenku ay soo gurtaan Saababkana waxay kaga googooyaan tifqanyaha. Mindidu wax yaabbo kale oo fara badana waa anfa-cdaa. Mindidu waxay ka samaysantahay, Bir la tumay, iyo Geed la qoray oo looga dhigo, Daab. Waxaa kale oo mindida daab looga dhigaa; lafaha xoolaha iyo geesaha Ugaarta. Mindiyaha qaarkood waxaa loo sameeyaa, biir yar oo lagaga sameeyc, gadaal. Birtaas oo la yiraahdo; (Qanaan.) Mindiyaha waxaa lagu qurxiyaa daabkooda, xaradh lagu xardho qorriin iyo xaradh dab lagu xardho, qofba kii uu doonno ee isaga cajebiya. Mindiyuhu marka ay af beelaan ee ay gabooaan, waxaa la yiraahdaa; (Saawir) Mindiyuhu waa kala waaweyn yihiin. Waaana tumma Raggaa.

FARSAMADA AQALKA

MANDIIL

Mandiil: waxaa la yiraahdaa; walax ka yar mindida. Xagga farsamadana waa iskaga mid, Mindida iyo Mandiishu. Hase ahaatee, waxay ku kala du'wanyih-in, xagga hawlaha lagu qabto. Mandiisha waxaa lagaga xijraa, dhogorta hargaha. Intii aannay ina soo gaarin farsamada shisheeyuhuna, dadku waa ku xiiran jirey. Mandiishu waa ka caagantahay, Hilib in lagu cunno. Ama lagu gooyaba. Sababta oo ah hadii hilibka lagu googooyo, way afbeelaysaa. Markaa waxay gabaysaa xiiristii timaha iyo dhogortaa. Mandiisha ninkii doonaya in uu qurxiyana, wuxuu ku sameeyaa, xaradh qorriin ah ama mid dabba.

(MUDAA)

Mudaa: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida alaabta wax lagu toollo ee Soomaalidu ay tunto. Mudaagu waa ka weyn yahay Mudaca kaba tolahana waa ka yaryahay. Xagga farsamadana waa iskaga mid Mudaca. Hase ahaatee, xagga hawlaha qaarkood waa ku kala du'wanihiin. Mudaagu waa ka xoog badanyahay, Mudaca. Sidaa aawadeed waxaa jira waxyaabo badan oo lagu tollo mudaaga oo aan Muducu tolli karin. waxyaabaha oo uu ka mid yahay Karbaashku. Iyo wixii adag ee kaleba.

FARSAMADA AQALKA

MUDAC-MANDIIL

Mudac-mandiil: waxaa la yiraahdaa; Mudac iyo Mandiil isku samaysan. Xagga farsamadana waxay iskaga mid yihiin, Mindiyaha iyo Mandiilaha. Hase ahaatee, waxay ku kala du'wan yihiin xagga hawlahaa lagu qabto, qaarkood. Mudac-mandiilka waxaa lagu tollaa weelka qabadana waa lagu qorraa. Hase ahaatee, muducu waa tolli karaa ee ma qorri karro.

(MUDAC)

Mudac: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida alaabta wax lagu tollo ee ay tunto Soomaalidu. Mudaca ~~Xag~~ xagga farsamada waa iskaga mid Mudac-mandiilka iyo madaaga labadaba hase ahaatee mudaagana waa ka yaryahay, Mudac-mandiilkuna wuxuu dheeryahay Mandiisha ku samaysan oo aannu lahayn mudacu. Xaga hawlqabashadana waxay iskaga mid yihiin Mudac-mandiilka ~~XXXXX~~ inkasta oo aannu lahayn muducu mandiil ku samaysan. Mudaca qofkii doonaya in uu qurxiyo wuxuu ku dhigaa xaradh dab ah, ama mi qorriin ah, qofba kuu doono ee marka cajebiya.

FARSAMADA AQALKA

KABA-TOLE

Kabatole: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo ka mida waxyaabaha wax lagu tollo ee ay tummaan, Soomaalidu. Kabatolluhu wuxuu xagga farsamada kala mid yahay, Mudaaga, Mudaca iyo Mudac-mand-iilka. hase ahaatee, waxay ku kala du'wan yihiin, xagga hawl qabashada. Waxay kale oo ku kala du'w-anyihiin, Kabatolluhu afka horre waa u balaaranya-hay, Mudaaguna waa u dhuuban yahay caarada horre.

Kabatollahu daabkiisuna waa ka balaaran yahay, ka Mudaaga, waana ka buuran yahay. Kabatollahu waxaa lagu toshaa kabaha iyo wixii kale oo lagala maarmi waayo. Hase ~~zak~~ ahaatee uma badna in wax kale lagu tollo.

(MAXAAR)

Maxaar: waxaa la yiraahdaa; walax ~~xy~~ yar oo ka mida alaabta wax lagu tosho ee ay tunto Soomaalidu.

Maxaarku waxaa weeye; walax bir keligeeda ka samaysan oo aan lahayn daab. Maxaarku salka wuxuu ku leeyahay dalool loo geliyo xarkaha markii wax lagu tolayo. Caaradana waa u dhuubanyahay.

Maxaarka waxaa lagu tollaa Karbaashyada iyo Abjedada.

FARSAMADA AQALKA

IRBAD

Irbad: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo lagu tosho dharrka marka uu kaa jeexmo. Irbadda waxaa laga qorraa, Qodaxda Galoolka, Quraca, Maraaga iyo Qaydarka amase geedkii qodax dheerleba. Sida looga qorraana waxaa weeye; marka geedka laga soo gooyo qodaxda, marka horre waxaa laga gooyaa Jirida yar ee buuran. Markaa waxaa laga xaqiuqaa, dubka sare ee cad ee had iyo goorba qodxantu ku yeeshaan korka. Markaa kadib xagga danbe si yar oo balaaran loo qorraa. Markaa meeshaa sida balaaran loo qorr-ay baa laga dalooliyaa, oo dunta laga gelliyyaa. Irbada marka la daloolinayo, waxaa lagu dalooliyaa, Qodax kale. Haddaba duntana waxaa laga fagan jirey maryaha la huwanyahay. Dadku marka ay soo gataan marada, qof kastaaba waxa uu ka digtoonaan jirey, inaanu dun waayin marka maradu ka idlaato ama marka geed intuu ka qabsado ay ka dilaacdo. Markaa sidaa aawadeed baa qof kastaaba marka uu marada cusub qaa-danayo wuxuu ka jeexan jirey liid yar oo uu hadhow ka faegtio dun markii maradu ka dilaacdo.

FARSAMADA Y'EELKA IYO ALAABTA

KALE EE XOOLAHAD LAGU MAAMULLO.

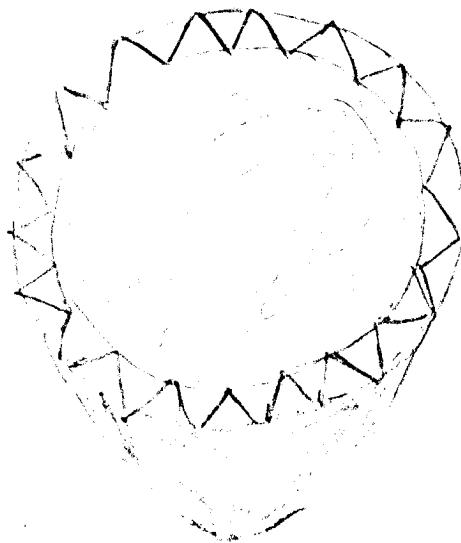
Y'eelka iyo alaabta kale ee xoolaha lagu maamulaa
waxay ka koobanyihiin; Labaatan walaxood. Haddaba
Y'eelku wuxuu ka koobanyahay, afar. (1) Gendel.

- (2) Qabaal.
- (3) Wadaan.
- (4) Daawlis.

Lix iyo tobanna waxaa weeye, alaabta kale ee xoo-
laha lagu maamullo. (1) Sawir.

- (2) Tuurin.
- (3) Jidib.
- (4) Wan-an-tume.
- (5) Diga-gure.
- (6) Diga-xaar.
- (7) Hangool.
- (8) Gudin.
- (9) Dulmar.
- (10) Quraar-qor.
- (11) Xaleefato.
- (12) Madane.
- (13) Sabarad.
- (14) Koor.
- (15) Qalax.
- (16) Goofal.

GENDEL AMA NAADH

Gendel iyo Naadh: labadaa magacba waxaa la yiraahdaa; walax ka mida y'eelka xoolaha lagu waraabiyoo. Gendelku waxaa weeye; walaxda hoose ee biyaha lagu shubo marka la waraabinyo, xoolaha. Wixaana laga sameeyaa gendelka Haraga ariga iyo ka ugaarta qaarkeed. waxaa kale oo laga sameeyaa; Laan laga gooyo dhirta. Laantaa oo ama laan sare ah ama mid xidida ah. Mid kastaba ha noqotee waxaa looga dhigaa Gadow. Gadow: waxaa la yiraahdaa; Giraangirta haragu ku xiranyahay. Had iyo goorna dhirta laga goosto gadowga, waxaa ubadan Geedka la yiraahdo; Gobka, Qudhaca, Galoolka iyo dhirkale oo farabadanba. Gadowga marka la samaynayo, marka horre ee geedka laga soo gooyo, waa la dubbaa. Markaasaa la soo roggaa oo labada madax laysu keenaa oo laysku xiraa. Marka la samaynayo, gendelkana marka neefka haraga laga bixiyo, waxaa laga xiiraa dhogorta isla markaana waa la aslaa. Markaa kadib baa lagu xirraa Gadowga. Marka hawshiisa kale dhamato, markaa waxaa loo dhigaa dhardhaaro kor uga qaada dhulka, markaasiya waxaa laga gurraa dhagxan inta uu ka galalaayo. Marka uu qalalo baa laga gurraa.

FARSAMADA Y'EELKA

QABAAL

Qabaal: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida Y'eelka xoolaha lagu waraabiyo, ee ay samayso Soomaalidu. Wuxaan laga qorraa dhir uu ka mid yahay, Geedka la yiraahdo, (YUCUB.) Qabaalku waa dheeryahay, oo dhuubanyahay. Laba dhegood oo la qabsado marka la qaadayo, marka lagu raro awrta ama wixii kale ee wax lagu raro mid kastaba ha ahaadeena waxaa loo sudhaa xariga. Qabaalka mar haddii la dhameeyo qorriinkiisa wax danbe oo hawlu ma yeesho.

(WADAAN.)

Wadaan: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida Y'eelka lagu waraabiyo xoolaha. Wadaanta waxaa biyaha lagaga soo saarrraa ceelka marka xoolaha la waraabinayo, ama marka dadka loo dhaaminayo, midkastaba ha nogotee. Marka ceelka biyaha lagaga soo saaro baa waxaa lagaga shubaa weelka hoose. Wadaanta waxaa laga xirraa, haraga ariga iyo kan ugarta qaarkeed. Farsamada looga xirana waxay iskaga mid yihiin, Gendelka. Hase ahaatee waxay is dheer yihiin, Taababka. (Tabab) waxaa la yiraahdaa xarkaha ku xirran gadowga ee saddexda xarig ah. Haddaba kuwaa malaha Gendelku. Waxay kale oo ku kala du'manyihiin, waa ka weynyahay gendelku wadaanta. Wadaanta markii ayaamo lagu dhaqmoba waa la aslaa. Asalkuna wuxuu ka ilaaaliyaa, Qurunka.

FARSAMADA Y'EELKA

DAAWLIS

Daawlis: waxaa la yirraahdaa; walax ka mida
 Y'eelka xoolaha lagu waraabiyoo. Daawlisku
 waxaa weeye; xarig. Hase ahaatee waa
 kiga du'wanyahay xagga farsamada xarka-
 ha kale. Daawliska waxaa biyaha lagagal
 soo baxaa ceelka dheer ee aan lagu degikarin ee ay
 u badan yihiin laasuhu. Daawliska waxaa laga soohaa
 dhir badan mayraxdeed. Dhirtaas oo uu ka mid yahay,
 galooka, Qudhaca, Qararada, Xigga iyo dhir kale oo
 fara badanba. Sida looga soohaana waxaa weeye; marka
 horre waxaa la soohaa Saddex laagood oo kala gooniya
 oo mid waliba gharkeeda u soohan tahay. Markaa kadib
 baa waxaa laysku soohaa laba laagood. Markaasaa laa-
 gtii kalena lagu kor soohaa. Daawliska had iyo goor
 waxaa laga ilaaaliya marka wax lagu waraabinayo ee
 uu qoyanyahay, ciida iyo dacda. Sababta oo ah isagana
 waa u darantahay, dadka wax ku waraabinayana waxay
 ka gooyaan faraha iyo calaacalaha.

FARSAMADA ALAABTA

XOOLAH A LAGU MAAMULLO

SAWIR

Sawir: waxaa la yiraahdaa; Daabka Gudinta.
 Sawirka waxaa laga gooyaa; dhir badan oo ay ka
 mid yihiin, Galoolka, Gobka, Qudhaca, Cadaada,
 Jaleefanka, Hareeriga, Maruaga iyo dhir kale
 oo fara badan. Sawirka mark geedka laga soo goo-
 yo, inta uu qoyanyahay baa la dubaa. Markaa haddii
 uu u baahanyahay, in la toosiyoo oo uu qaloocanyahay
 waa la toosiyaa. Haddii uu tifqanyo leeyahayna waa
 laga gooyaa. Markaa kadib baa gadhkana loo qorraa,
 haddii uu buuranyahayna waaba la wada qorraa. Markaa
 kadib baa waxaa korka laga saarmaa dhagxan inta uu
 ka qalalayo. Sawirada midka sare waxaa la yiraahdaa;
 (Rogaal) Midka hoosena waxaa la yiraahdaa (Gar-God)
 Ama laangare labada waa loo yaqaan. Haddaba
 labada sawir waxaa cimri badan sawirka
 rogaalka ah. Sababta oo ah laangaraha waxaa
 markiiba si fudud u fuqa garka oo ka fuqa ha-
 ka ay iskaga qabsanyihiin usha.

Tuurin: waxaa la yiraahdaa; ^(TUURIN) Qori yar oo gee-
 la marka la toobleayo sanka laga gelliyo, kadibna
 lagaga duubbo mayrax hah badan leh.

FARSAMADA ALaabta Xoolaaha

LAGU MAAMULLO

~~XXIX~~ JIDIB

Jidib: waxaa la yiraahdaa; walax sida Gudinta oo kale ah. Hase ahaatee, ay ku kala du'wan yihiin, xagga farsamada. Jidibku gudinta waa ka weynyahay waana ka xoog badanyahay. Jidibka xaggiisa danbe sida gudinta uma laabna ee waa daloolaa. Daabkiisuna gadh soo godan male sida ka gudinta oo kale. Jidibka had iyo goor haweenku wax kuma gooyaan oo waa ka tamar yaryihin. Sidaa aawadeed had iyo goor waxaa Jidibka wax ku oodda Raga.

(WANANTUME)

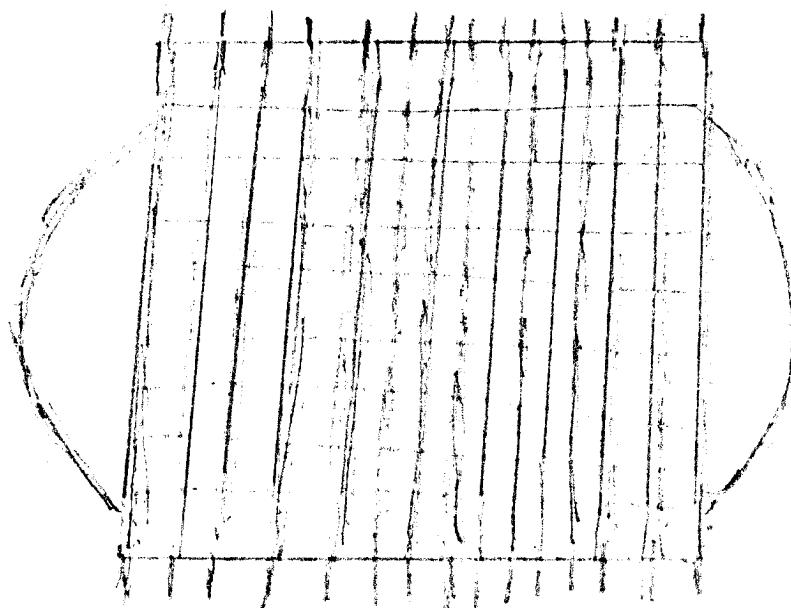
Wanantume: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo lagu tumo wananka iyo orgida marka ladoonayo in aanay wax rimin. Wuxaan lagaga tumaa Xididka Xiniinya. Wanantumaha waxaa laga qorraa dhirta la yiraahdo, Geed nugeylka. Wanan tumuhu sida sawirka oo kale buu wuxuu leeyahay, madax soo rogan.

Wanan tumaha lagama qorro geed laftiisu culustahay, sababta oo ah waxaa ladoonayaa, in uu fududaado, oo aanu dhaawac weyn ugeysan. Neefka lagu tumayo.

WANANTUME

FARSAMADA ALaabta Xoolaha

LAGU MAAMULLO

Diga-Gure

Diga-gure: waxaa la yiraahdaa; walax ariga digada lagaga guro marka ay ku badato. Waxaa laga sameeyaa Diga-gurraha, Ullo dhuudhuuban iyo xarko. Laba sidena waa loo sameeyaa. Sida loo sameeyaana waxaa weeye; sida aannu ku tilmaannay sawirkiisa.

(Diga-Xaar)

Diga-xaar: waxaa la yiraahdaa; loox yar oo digada lagu xaarro marka adgiga laga gurayo. Waxaana laga qorraa dhirta la yiraahdo; Geed-nugeylka.

FARSAMADA ALAABTA XOOLAHAA

LAGU MAAMULLO

HANGOOL

Hangool: waxaa la yiraahdaa; mid lagu ooddo xeryaha xooluhu galaan iyo wixii kale ee la ooddayaba. Hangoolka waxaa laga gooyaa, dhir badan oo ay ka mid yihiin, Galcolka, Gobka, Hareeriga, Cadaada, Jaleefanka, iyo dhir kale oo fara badanba. Hangoolka marka geedka laga soo gooyo, waa la dubaa, markaasaa haddii uu qaloo-canyahay la toosiyaa. Markaasaa faraarada iyo gar-ka inta looseeo goddo waxaa lagu xiraa xarig yar si aanay u kala toosin. Markaa ka dib baa inta dhulka la dhigo waxaa la suaraa, dhagxan culculus. Dhagxantaasi waxay saaraataa inta uu ka galalayo. Marka uu qalalo markaasaa la qorraa.

(GARABQAAD)

Garabqaad: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo codda layska xejiyo marka lagu qaadayo, Garbaha.

Waxaana laga sameeyaa, Maqaarka nirgaha iyo ka aalada. Haddii laga maarmi waayana waa laga dhigtaa saanta ishinka wa-aweyn marka ay gabootto.

FARSAMADA ALAABTA XOOLAHAA

LAGU MAAMULLO

© GUDIN

Gudin: waxaa la yiraahdaa, walax yar oo ka mida alaabta xoolaha lagu maamulo ee ay samayso soomaalidu. Gudinta waxaa laga tumaa bir. Daabkeedana waxaa laga gooyaa dhirta kadibna waa loo qorraa.

Gudinta waxa laga goynayo geed oo dhan baa lagu gooyaa. Haddii wax la ooddayo, iyo haddii wax la diiranayo, iyo haddii wax la qorranayaba, wax kastaba iyadaa marka horre lagu gooyaa.

(DULMAR)

Dulmar: waxaaa la yiraahdaa; Gudin ka yar gudinta weyn ee wax lagu ooddo. Hase ahaatee, xagga farsamda ay is kaga mid yihiiin marka iyaga la tumayo. Dulmarta waxaa lagu qorraa weelka iyo koontta lagu xirro geela qoortiisa iyo wixii kale oo la qorroba. Dulmarta lagagama qorro alaabta xagga hoose ee waxaa lagaga qorrja kor marka la dhameeyo qorriinkeeda kale oo lagaga simaa laguna qurxiyaa.

FARSAMADA ALaabta Xoolaha

LAGU MAAMULLO

QURAAR-QOR

Quraarqor: waxaa la yiraahdaa; Gudin ka yar dulmarta. Hase ahaatee, ka dheer oo ka dhuuban Quraar-qortu waa soo godantahay, salkana waa u dheertahay. Quraar-qorta waxaa lagu xoldhaa weelke afka dhuuban leh iyo koorta geela lagu xidho qoortiisa. Quraar-qorta waxaa laga tumaa Bir. Daab qorriyana waa loo gooya oo la geliyo. Haddaba Quraar-qorta marka wax lagu qorrayo, markii waxa lagu qorrayo salkoodu fogaadaba waxaa la gelyiaa Daab kii horre ka dheer si ay u gaarto walaxdaa lagu qorrayo salkeeda. Quraar-qorta alaabta korkeeda laguma qorro.

(XALEEFATO)

Kaleefato: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida alaabta lagu qorro weelka. Xaleefatada waxaa gudohooda lagu simaa weelka yar yar ee afkoodu dhuuban yahay. Marka la dhamseyo, hawshooda kale. Xaleefata- du waxaa weeye bir yar oo soo godan, laba- da dhinacbana wax ku goysa. Daabkeeduna waxaa weeye; Qori.

FARSAMADA ALAABTA XOOLAH

LAGU MAAMULLO

MADANE

Madane: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo ka mida alaabta xoolaha lagu maamullo ee ay samayso soomaalidu. Madanaha waxaa laga tumaa Bir. Daabkana waxaa looga gooyaa dhirta oo looga qorraa. Madanaha waxaa lagu suntaa xoolaha dhamaantoodba marka ay waaweynaadaan. Hase ahaatee, way kala weynihiin madanaha Ishinka iyo madanaha Arigu. Wuxaan weyn Madanaha Ishinka.

(SABARAD)

Sabarad: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo dhulka lagu qoddo. Sabarada waxaa wax lagu qoddas marka Ceelasha la qoddayo, iyo marka Aqalada la dhisayo. Sabaraddu dhamaanteed waa bir oo malaha Daab qoriya. Sabaradduhu waa kala waaweyn yihiin oo waxaa weyn, sabaradda lagu qoddo Ceelasha iyo Xabaalaha. Sabaradda Aqalka lagu qoddas xagga qarada iyo xagga dhererka labadaba waa uga yartahay, Sabaradda weyn ee lagu qoddo Ceelasha.

XX

FARSAMADA ALaabta Xoolaha

LAGU MAAMULLO

KOOR

Koor: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo
 geella qoorta loogu xiro. Koortu waxay
 leedahay laba Carab oo yar yar oo kasoo laalaada
 gudeheeda. Labadaa carab oo marka tuludu dhaqaa-
 qdo ku dhacdhaca oo garaaca koorta. Markaa sang-
 adheeda baa qofkii doonayey maqlaa oo soo raacaa.
 Koorta waxaa geella loogu xidhaa in lagu dhegeysto
 marka uu lumo ee la baadi doonayo. Iyo marka uu
 daaqayo meel haawda ama meeshii jiqaba. Koorta
 waxaa laga qorraa lebiga iyo geedka la yiraahdo,
 Yucubka. Carabdana waxaa sida badan la jecelya-
 bay in looga qorro, geedka la yiraahdo; Himirta.

(QALAX)

Qalax: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo ah qcri
 la kala dilaaciyeey. Markaa labada madax midkood
 baa waxaa lagaga xiraa xarig yar oo
 soohan dhuubana. Hadaba xalaxa waxaa lagay
 ga xiraa geela futada marka la doonayo in aannu
 saaloonin ee la tollo. Ama marka hashu ay tahay
 igadhka ee la doonayo in ay Caannaha badiso.

FARSAMADA ALaabta Xoolaha

LAGU MAAMULLO

QOOFAL

Qoofal: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo awrta
 lagu seeteeyo, marka loo siideynayo daaga ama
 lagu dabro habeerkii marka la soo hooyo. Qoof-
 alada mid waxaa laga sameeyaa, Suun iyo Silsil-
 ad. Midna waxaa laga sameeyaa, Suun keliya. Mid-
 kastaba waxaa weheliya qoryo yar yar oo madaxy-
 ada midkood laga geliyo. Haddaba Qoofalka Suun
 keliya laga sameeyo, waxaa laysku tollaa laba
 Suun oo ad-adag. Wuxuu kaga tollaa dhex-
 da. Labada madaxna waxaa looga sameeyaa, laba
 laagood oo midna qori yari ku jirro ka kalena
 uu leeyahay, Dalool yar oo la geliyo Qoriga.
 Qoofalka silsilada lihina, wuxuu kaga ~~mmknnn~~
 du'wanyahay, Silsilada. Hase ahaatee, farsamada
 kale waa iskaga mid. Qoofalka fardahuna waa ka
 dheeryahay qoofalka awrta. Waase iskaga mid xagga
 farsamada.

FARSAMADA HUBKA

Hub: waxaa la yiraahdaa; qalabka lagu dagaalamo.

Wuxuuna ka koobanyahay; Siddeed. (1) Qaanso iyo

Falaar.

(2) Waran

(3) Murjis.

(4) Amlay.

(5) Toorey.

(6) Budh.

(7) Gar-maqaita.

(8) Wadhaf.

FARSAMADA HUBKA

QAANSO IYO FALAAR

Qaanso: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida Hubka lagu dagaalamo. Qaansada waxaa laga sameeyaa; Ul dheer oo labada madax ka soo qaloocan iyo xadhig yar oo dhuuban oo laga sooho Boqon. Gamuunkuna waxaa weeye; Ul yar oo dhuuban oo afka horre loo geliyo Falaarta. Ama waxaa loo geliyaa, maar yar oo gamuuren. Haddaba Gamuunku waxaa weeye; ka sida xabada oo kale loo rido ee dadka laaya marka ay ku jirto Falaartu. Qaansaduna waxay ka dhigantahay, Qoriga xabaddu ka dhacdo. Qaansada waxaa loo sameeyaa, walax la yiraahdo Gabooye oo loogu gurro gamuunada. Kana samaysan Harag, Suuman iyo Qori.

(FALAAR)

Falaar: waxaa la yiraahdaa; Bir yar oo dhego leh. Birtaa waxaa madaxa horre loo geliyaa, Gamuunka. Falaartu qofka ay ku dhacdo kama soo baxdo in laga qallo mooyiye. Falaarta waxaa la mariyaa mariid sumeeyaa qofka uu taabto, si degdeg ahna u dilla.

FARSAMADA HUBKA

WARAN

Waran: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida Hubka lagu dagaalamo. Waranka waxaa laga Tumaa, Bir. Wuxaan loo sameeyaa, Ul la yiraahdo; Samay. Waranku afka horre waa u dhuubanyahay. Dhexdana waa u balaadhan-yahay. Waranka daabkiisuna waa soo laabanyaahay. Samaydu waxay waranka u tahay Daab. Haddii uannu wadan samaydana lama qaadan karo waranka. Waranka waxaa xagga danbe laga geliyaa; Bir yar oo dhuuban oo la yiraahdo, Kati. Birtaa oo loogu turqo waranka dhulka marka in la taago la doonayo. Waranka midka la qurxinayo, waxaa daabka XX loogu marraa xasaw guduudan.

(MURJIS)

Murjis: waxaa la yiraahdaa; walax yar oo katida leeg una eeg. Murjisku wuxuu leeyahay Samay dhuuban oo ta waranka oo kale ah. Murjiska waxaa lagu bartaa riddada oo waa lagu dhugtamaa.

FARSAMADA HUBKA

AMLEY

Amley: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida hubka lagu dagaalamo. Amleyda waxaa laga sameeyaa Bir iyo gees ama laf iyo maar. Amlaydu labada geesoodba waxay ku leedahay af oo waxbay ku goysaa. Caaradda horrena waa u dhuuubantahay oo waxbay ku muddaa. Amlaydu waxay salka ku leedahay saddex ilig oo yar yar oo lagu qurxiyey. Amleyda waxaa loo sameeyaa gal lag sameeyo haraga qarandida. Suun baal-aadhan oo laga sameeyo haraga geella oo la megdeeyeyna waxaa looga dhigtaa Kiishadda lagu qaato. Amleyda birteeedu waxaa weeyo; bir aad u jilicsan oo isku laabmikarta. Amleyda ninka dagaalyahanka ihi uma ogolaado in lagu cunno hilibka.

(TOOREY)

Toorey waxaa la yiraahdaa; walax ka mida hubka lagu dagaalamo. Tooreydu waxaa weeyo mid ka yar amleyda hase ahaatee, xagga farsamada ay iskaga mid yibiin. Waxayse ku kala duwanyihiin xagga farsamada Galka. Tooreyda galkeeda waxaa laga sameeyaa; Saan geel oo la megdeeyey. Had iyo goorbana birta laga tumo tooreyda waxaa weeyo mid ka adag birta amleyda laga tumo.

FARSAMADA HUBKA

BUDH

Budh: waxaa la yiraahdaa; walax ka mida hubka lagu dagaalamo. Burka waxaa laga qorraa dhirta qaarkeed oo ay ka mid yihiiin, Hareeri, Gob, Galool, Cadaad iyo dhir kale oo fara badan. Haddaba budhadhka qaarkood waxaa madaxa sare ee balaadhan laga jeliyaa Toorey. Xagga danbena waxua looga sameeyaa; Suun yar oo wax loo sudho. Budhka dhirta laga qorro waa lakala jecelyahay. Sababta oo ah way kala culusyihiiin waana kala adag yihiiin. Budhadhka waxaa jira qaar aan jabin haddii lagu dagaalamo. Haddaba qaar markii nin xoog baduni wax ku dhufto jabi ogina waa jiraan.

(GARMA-QAATE)

Garma-qaate:waxaa la yiraahdaa; walax ka mida hubka lagu dagaalamo. Wixaana laga qorraa; dhirta laga qorro budhadhka. Hase ahaatee, waxay ku kala duwanyihiiin xagga farsamada qorriinka. Sababta oo ah Garma-qaatuhu wuxuu jecelyahay laba madax oo aad u dhuudhuuban dhexdana waa u buuranyahay.

FARSAMADA HUBKA

WADHAF

Wadhf:waxaa la yiraahdaa; walax yar oo ka mida hubka
 lagu dagaalamo. Wadhafka waxaa laga sameeyaa xadhig
 yar oo dhuuban. Marka la samaynayana waxaa loo bal-
 aadhiyaa, dhexda. Haddaba marka wadhafka lagu daga-
 lamayo, waxaa dhagax la saarraa, meeshaa dexi ee ba-
 laadhan, markaasaa inta lasoo weydhoomiyo baa labada
 madax mid la siidaayaa. Markaa dhagixii wuxuu ku dh-
 acayaa meel fog oo aan tuuryadu gaadhi karin. Waxa
 uu ku dhacana wuxuu uga dusayaa sida xabadda oo kale.
 Wadhafka marka la riddo wuxuu leeyahay sanqadh aan
 waxba ka oodsokayn , sanqadha xabadda.
 Wadhafka waxaa jirta maah-maah isag ku ~~Wax~~ taxaluqda
 oo Soomaaliya. Waxaana la yidhaahdaa;
 " COLKA WADHAF MA LAGU DEYEV "

HEESAHA KERDAHA

- (1) Geedba geedka udheer laga garaacyeey,
galool mudhay mulaaxdiisey.
- (2) Koronkor cunimaynnoo karibamaynnnee,
karuur geel ma la hayaayeey.
- (3) Baargab waa seedoo sariba maynnnee,
sagaal jiran irmaanaynnneeey.
- (4) Naagan daah ridhaneeey doca daloooleey,
ninkeedii dabayl rooryeey.
- (5) Saaxil laga keenyeeey wada sinsimaneey,
si yaab aqalka loo saaryeey.
- (6) Aawdal laga keenyeeey alalag dheerey,
Ilbari lagaga soo oriyeey.
- (7) Waa todobadiiyoo tegiba maynnoy,
haddaan tulud naloo gallineey.
- (8) Naagta kebeddaleheey kaalin daraneey,
adaabaan kulkululaynnneeey.

(HEESTA HARARADA)

- (1) Cawsyohow sabool diidow,
wajan suuqa lagu dhiginneey,
Sodon lagugu baayicinneeey,
Yaa sameeyey lagu odhanneeey.

HEESAHA HAAMAH

- (1) Haantu ijadoo doora,
 Oo doora oo doora,
 Oo doobi lalinaysa,
 Yey dooro doob arastay,
 Dabadeedna laga quusay.
- (2) Inan eeddo inan eeddo,
 Inan eeddo inan iisho,
 Awgayba la cadaabbo,
 Aawr dhaadhacdaan doonay.
- (3) Ma fayoobidoo ogiye,
 Ma fayochidoo ogiye,
 Ma furtaa lagaa dhuuqay.
- (4) Baayeeey bulloy iibax,
 Baayeeey bulloy iibax,
 Yaan layna baaweeyne,
 Yaan baawdka lagu dhigine,
 Yaan subaga lay bidine,
 Yaan lagu billaawayne,
 Baayeeey bulloy iibax.

HEESAHA HAAMAHÄ

- (5) Gacantayna kuma tollanin,
 Gacalkayna ima siinne,
 Waa gorof an xooleeyey,
 Oo guri ka soo qaaday.
- (6) Haanyahay dhigdhigo dhabar yar,
 Haanyahay dhigdhigo dhabar yar,
 Waajii dharaarowye,
 Waa layna dhibayaaye,
 Kuwo dhagar qabbaa yimiye,
 Sow mana dhanunaatid.
- (7) Laba qaalin kula buubtay,
 Laba qaar laguu kala jar,
 Geel jire ku goornansey.
- (8) Geed dbeer lagaa nco lul,
 Curangaro laguu goosay,
 Ina goray gelgelin kula teg.
- (9) Saab qararo saab qararo, saab qararo,
 Sina maydhax,
 Saad tahayba lagu sheegyey.

HEESAH A MARKA WAX LA

RARAYO

(1) Alahayow nin laba raray,

Alahayow nin laba raray,

Laba u raabsanaysaa,

Ruux gooyo weynaa.

(2) Inaan kugu dhuftaad moodaye,

Inaan kugu dhuftaad moodaye,

Waa kugula soo dhacay.

(3) Adhi yari gadhoodh male,

Gabadh yari golqabab male,

Guri yarina gudo male,

Geel yarina gool male.

Markaan waxa ay wax u sheegeeyaa ninkeedii oo ay ku tuhuntey innuu naag labad la guursanayo. ~~Waxayna~~
 Waxayna leedahay baddaad guursato oo xoolaha yarad ka bixiso, way yaraanayaan xooluhu. Marka ay yaraadaana waxaa ku qabsan doona dhibaatooyinkaa.

MAAH-MAAH

(1) Sadde~~x~~ lama guursado.

- (1) Ma kashkaashto,
- (2) Ma kala gurto,
- (3) Ma kordhiso.

(2) Dhi~~g~~ qaloocean, naagteeda~~a~~ qaloocean.

(3) Hadhuub qolof leh, naagtisaa la qabta.

(4) Sadde~~x~~ gaari lagama waayo.

- (1) Ganbo kawiran,
- (2) Guri dugsoon,
- (3) Yaro goodi jabsan.

(5) Sadde~~x~~ Baali lagama waayo.

- (1) Baro-baro subag,
- (2) Baro habbaas weyn,
- (3) Barbar qaawan.